

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**ORGANIZAREA
ADMINISTRATIV-
TERITORIALĂ ÎNTR-O SERIE
DE STATE MEMBRE ALE
UNIUNII EUROPENE**

studiu documentar

februarie 2025

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

Documentare și sinteză: Dan Alexandreanu, consilier parlamentar / Any-Mary Jula, consilier parlamentar; Direcția studii și documentare legislativă

Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

BELGIA	5
CEHIA.....	11
FRANȚA	15
GERMANIA	23
GRECIA.....	29
ITALIA	33
PORTUGALIA	42
SPANIA.....	47
ȚĂRILE DE JOS.....	52
BIBLIOGRAFIE / WEBOGRAFIE.....	56

CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

Organizarea teritorială și administrativă a statelor membre ale Uniunii Europene este diversă, reflectând specificul istoric-cultural, politic și geografic. Fiecare țară are propriul său sistem de guvernare, cu diferite niveluri de descentralizare, cu grade diferite de autonomie regională și cu structuri administrative reflectând realitățile menționate. Statele federale (Germania, Austria, Belgia) cunosc o partajare a puterii stabilită constituțional între guvernul central și entitățile sub-naționale (state/ landuri, regiuni sau comunități). Astfel, în Germania cele 16 landuri federale au propriile organe deliberative și executive, având puteri legislative și administrative semnificative (în educație, poliție, afaceri culturale); cele 9 landuri ale Austriei, în mod asemănător, au propriile organe deliberative și executive, având competențe în educație, sănătate sau amenajarea teritoriului. Belgia cu sistemul său tri-regional (Flandra, Valonia și Bruxelles-Capitală / și respectiv comunitățile flamandă, franceză și germanofonă) conferă regiunilor și comunităților puteri extinse, inclusiv în stabilirea politicii economice, infrastructura de transport și politicile culturale. Statele cu o puternică componentă de regionalizare, cum sunt Italia (20 de regiuni, 5 cu autonomie specială) și Spania (17 comunități autonome plus 2 orașe cu statut special în Africa) conferă acestora propriile statute și puteri administrative și legislative în domenii importante ale vieții socio-economice și politice.

Un nivel de regionalizare gradual diferit au: Franța (cele 13 regiuni metropolitane au totuși puteri limitate), Polonia (16 voievodate, cu competențe limitate și delegate de guvernul central) și Republica Cehă (14 regiuni cu puteri legislative limitate, funcționând în cadrul stabilit de guvernul central). Vin apoi statele unitare care au politici (uneori puternice) de descentralizare, dar fără a crea structuri regionale intermediare. Țările de Jos trebuie menționate ca fiind un caz special, cu cele 12 provincii și peste 350 de municipalități, acestea din urmă fiind însă cele care se ocupă de majoritatea serviciilor locale (primele fiind limitate în capacități, concentrându-se pe planificare spațială și managementul mediului, de exemplu). În general, factorii care au influențat politicile de descentralizare / delegare spre niveluri sub cel național sunt: descentralizarea, nevoile de dezvoltare regională, politicile de coeziune și finanțările de la UE, tendința spre subsidiaritate și cultivarea diversității etc.

O perspectivă aparte o oferă statele foste socialiste membre ale UE, unde reforma în acest domeniu a fost coroborată cu nevoia de modernizare a guvernantei, eficiența administrativă, alinierea la standardele UE. Reformele au urmărit: descentralizarea, eficiența și raționalizarea, reducerea numărului de UAT-uri pentru a reduce costurile, crearea unor entități administrative mai viabile și mai autonome, integrarea europeană și facilitarea accesului comunităților la fondurile UE și la politicile de coeziune (crearea regiunilor NUTS - nomenclatorul unităților teritoriale de statistică), transparența, responsabilitatea. Statele membre aspirante la UE au trebuit să adopte reforme administrative pentru a îndeplini Criteriile de la Copenhaga, ce includ instituții stabile care garantează democrația, statul de drept și drepturile omului, având în vedere că politica de coeziune a UE necesită structuri regionale bine definite pentru a gestiona și a aloca fondurile în mod eficient. Statele au vizat prin reforme chestiuni diferite: Polonia și-a dorit să descentralizeze puterea și să îmbunătățească dezvoltarea regională, Ungaria reducerea numărului de municipalități și consolidarea guvernării la nivel de județ, Republica Cehă planificarea și dezvoltare regională îmbunătățită, Bulgaria crearea de municipalități mai mari

pentru a îmbunătăți capacitatea administrativă și furnizarea serviciilor, Estonia promovarea autonomiei locale și îmbunătățirea guvernării la nivelul comunităților etc.

Reformele administrativ-teritoriale din fostele state socialiste ale UE au fost determinate de nevoia de a moderniza guvernarea, de a se alinia la standardele UE și de a aborda ineficiențele istorice, agravate în perioada "comunismului târziu". Deși aceste reforme au adus beneficii semnificative, cum ar fi îmbunătățirea guvernării și dezvoltarea economică, ele s-au confruntat, de asemenea, cu provocări semnificative, inclusiv rezistența la schimbare și implementarea neuniformă sau defectuoasă pe alocuri. Însă, în general, reformele au jucat un rol crucial în facilitarea tranziției către pluralismul democratic și integrarea în UE.

ASPECTE COMPARATIVE

BELGIA¹

Baza legală:

[Constituția Belgiei](#)

[Legea specială din 6 ianuarie 2014 de reformare a finanțării Comunităților și Regiunilor, extinderea autonomiei fiscale a Regiunilor și finanțarea de noi competențe](#)

[Codul democrației locale și a descentralizării](#)

[Legea organică a centrelor publice de acțiune socială \(CPAS\)](#)

[Decret pentru modificarea unor prevederi ale Codului Democrației Locale și Descentralizării](#)

[Noua lege comunală \(Regiunea Bruxelles-Capitală\)](#)

[Ordonanța de modificare a Noii Legi Municipale](#)

[Decret privind administrația locală \(Regiunea flamandă\)](#)

[Decretul flamand din 16 iulie 2021 de modificare a diferitelor decrete, cu privire la consolidarea democrației locale](#)

Conform art. 1 din Constituție, Belgia este un stat federal compus din comunități și regiuni. Organizarea puterii în raport cu teritoriul este complexă - pe de o parte, există statul federal cu organele sale, iar pe de alta, comunitățile și regiunile care dispun de organe specifice statelor federale. Belgia este un stat federal atipic, întrucât nu există constituții ale regiunilor și comunităților și nici organe jurisdicționale ale acestora.²

Belgia are cinci niveluri de guvernare alese. Nivelul federal funcționează pentru întregul teritoriul Belgiei, inclusiv pentru majoritatea relațiilor sale internaționale. Al doilea nivel de guvernare este mai complicat, cu distincție între comunități (gemeenschappen) și regiuni (gewesten)³.

¹<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/deaa3cee-960d-11e8-8bc1-01aa75ed71a1/language-en>

²

<https://www.legislationline.org/download/action/download/id/1744/file/b249d2a58a8d0b9a5630012da8a3.pdf>

³https://www.inet-ets.net/wp-content/uploads/2023/06/INET_Voyage_Etudes_Belgique_2021-22.pdf

Există 3 regiuni determinate teritorial-lingvistic: regiunea flamandă, regiunea valonă și regiunea Bruxelles-Capitală. **Guvernele regionale au competențe teritoriale;** adică competențe care pot fi legate de un anumit loc. **Regiunilor li s-au atribuit competențe statale pe care le exercită în mod autonom, fiind competențe exclusive.** Statul federal nu poate interveni în sfera de competență a acestora. Ele sunt conduse de adunări deliberative, numite Parlamente, alese direct de populație, care au competența de a emite norme, și de un Executiv care răspunde în fața acestora. Funcțiile Parlamentelor entităților federale sunt asemănătoare cu cele ale Parlamentului federal (desigur, la nivel local).

Există, de asemenea, 3 comunități, bazate pe limbă: comunitatea flamandă care vorbește neerlandeză, comunitatea franceză și comunitatea germană. Flandra este de limbă neerlandeză, Valonia este de limbă franceză și Bruxelles-ul este bilingv (dar marea majoritate vorbește franceză). Guvernele comunitare au competențe bazate pe persoană; adică competențe care pot fi atribuite cetățenilor, individual. Comunitatea și regiunea flamandă sunt integrate într-un singur parlament, guvern și administrație. Celelalte regiuni și comunități au instituții separate.

Al treilea nivel de guvernare este provincia. Provincia este o colectivitate politică descentralizată, autonomă, care se subordonează legii și interesului general. Provinciile sunt conduse de către un Consiliu provincial, camera permanentă a deputaților și Guvernatorul. Guvernatorul este numit pe viață de către Rege și este reprezentantul guvernului federal în provincie. În Belgia există 10 provincii. Regiunea capitală Bruxelles a preluat responsabilitățile provinciei la Bruxelles.

Al patrulea nivel de guvernare este municipalitatea. Există 589 de municipalități în Belgia, cu o variație considerabilă în dimensiuni, de la câteva mii de locuitori la câteva sute de mii (Anvers, Bruxelles, Gent, Charleroi și Liège).

Al cincilea nivel al guvernului este districtul orașului. Doar orașul Anvers a ales guverne raionale.

Competențele administrative sunt repartizate între autoritățile federale, autoritățile regionale și comunitățile lingvistice. Fiecare dintre aceste entități are organe deliberative și executive proprii.

Puterea legislativă la nivel național este exercitată de Parlamentul Federal bicameral. Camera superioară a Parlamentului Federal, Senatul, este ales pe baza unui sistem care prevede reprezentarea regiunilor și comunități (Art. 67 din Constituție), acesta neavând însă drept de veto asupra legislației federale.

Conform legii, în Belgia există cinci parlamente:

- Parlamentul flamand are 124 de membri aleși în mod direct, 118 desemnați prin reprezentare proporțională din listele de partid în circumscripțiile cu mai mulți membri din Regiunea flamandă, și șase membri aleși de la Bruxelles, care participă numai în chestiuni comunitare.
- Parlamentul valon are 75 de membri aleși în mod direct prin reprezentare proporțională din listele de partid în circumscripții plurinomiale.
- Parlamentul Regiunii Bruxelles are 89 de membri, aleși prin reprezentare proporțională din listele partidelor reprezentând vorbitorii de flamandă și vorbitorii de franceză, în circumscripții plurinomiale - 72 franceză și 17 flamandă. În cadrul acestui Parlament, există comisii separate pentru franceză și flamandă.

- Parlamentul Comunității de limbă franceză are 94 de membri aleși în mod indirect, reprezentanți de cei 75 de membri ai Parlamentului valon și 19 aleși din Parlamentul Regiunii Bruxelles.
- Parlamentul Comunității de limbă germană are 25 de membri aleși prin reprezentare proporțională pe liste de partid.

Potrivit art. 116 din Constituție, Parlamentele Comunității și ale Regiunii sunt formate din mandatar aleși. Parlamentul Comunității este format din membri aleși direct în calitate de membru al Parlamentului Comunității în cauză sau în calitate de membru al unui Parlament al Regiunii.

Parlamentul Regiunii este format din membri aleși direct în calitate de membru al Parlamentului Regiunii în cauză sau în calitate de membru al unui Parlament al Comunității.

Membrii Parlamentelor Comunității și ai Regiunii sunt aleși pentru o perioadă de 5 ani. Parlamentele Comunității și al Regiunii sunt reînnoite integral la fiecare 5 ani. Cu excepția cazului în care legea, adoptată cu majoritatea prevăzută, nu dispune altfel, alegerile pentru Parlamentele Comunității și cel al Regiunii au loc în aceeași zi și coincid cu alegerile pentru Parlamentul European.

Fiecare Comunitate are propriul Guvern. Componenta și funcționarea acestora se stabilesc prin lege adoptată cu o majoritate prevăzută de lege. Membrii fiecărui Guvern al Comunității sau Regiunii sunt aleși de Parlamentul propriu.

Nivelurile guvernamentale au cicluri electorale de patru, cinci și șase ani. Guvernul federal este ales o dată la patru ani. Alegerile regionale au loc la fiecare cinci ani, împreună cu alegerile europene. Alegerile locale, provinciale și raionale au un ciclu de șase ani. Momentul diferit al ciclurilor electorale are două consecințe asupra sistemului de stat. În primul rând, introduce asimetria politică în sistemul politic. Există diferite coaliții la diferite niveluri de guvernare și la același nivel de guvernare. Asimetriile politice nu reprezintă întotdeauna un sprijin pentru cooperarea interguvernamentală. În al doilea rând, diferitele cicluri electorale duc la un climat electoral cvasi-permanent sesizabil în guvernare. Partidele politice trebuie să negocieze cerințele guvernării și să caute un compromis la un nivel de guvernare, în timp ce fac campanii și caută confruntarea la alte niveluri de guvernare.

Toate aspectele menționate sunt stipulate în primele articole din Constituția Belgiei:

Art. 1 Belgia este un stat federal compus din comunități și regiuni.

Art. 2 Belgia include trei comunități: comunitatea flamandă, comunitatea franceză și comunitatea germanofonă.

Art. 3 Belgia cuprinde trei regiuni: Regiunea Flamandă, Regiunea Valonă și Regiunea Bruxelles – Capitală.

Art. 4 Belgia include patru regiuni lingvistice: regiunea lingvistică olandeză, regiunea lingvistică franceză, regiunea bilingvă a capitalei Bruxelles și regiunea lingvistică germană. Fiecare municipiu din regat face parte din una dintre aceste regiuni lingvistice. Granițele celor patru regiuni lingvistice pot fi modificate sau corectate numai în baza unei legi adoptate cu o majoritate de voturi în cadrul fiecărui grup lingvistic din fiecare Cameră, cu condiția ca majoritatea membrilor din fiecare grup să fie prezentă și ca numărul total de voturi exprimate în cele două grupuri lingvistice să fie cel puțin egal cu două treimi din voturile exprimate.

Art. 5 Regiunea Flamandă include următoarele provincii: Anvers, Brabantul Flamand, Flandra de Vest, Flandra de Est și Limburg. Regiunea Valonă include următoarele provincii: Brabantul Valon, Hainaut, Liège, Luxemburg și Namur.

Prin lege, anumite teritorii, ale căror limite sunt stabilite prin aceasta, pot fi excluse de la divizarea în provincii, respectivele teritorii fiind direct subordonate autorităților executive

federale, având un statut propriu. Această lege trebuie să fie adoptată cu majoritatea prevăzută la articolul 4, ultimul alineat.

Art. 6 Subdiviziunile provinciilor pot fi stabilite numai prin lege.

Art. 7 Granițele statului, ale provinciilor și ale municipiilor pot fi modificate sau corectate numai prin lege.

Art. 7 bis În exercitarea competențelor care le revin, statul federal, comunitățile și regiunile urmăresc obiectivele dezvoltării durabile din punct de vedere social, economic și din punctul de vedere al mediului, ținând seama de solidaritatea dintre generații⁴.

Guvernul federal deține funcțiile definitorii ale statului: monopolul utilizării violenței legitime (poliție și apărare), sistemele de justiție, afacerile externe și diplomația. Administrația fiscală și politicile fiscale sunt, de asemenea, în mare parte, o responsabilitate federală. Securitatea socială este o altă mare componentă a portofoliului federal. Prestațiile sociale sunt gestionate într-un sistem de asigurări publice pentru sănătate, șomaj, pensii și concedii. Alocațiile pentru copii au fost transferate la regiuni. Companiile publice, cum ar fi companiile feroviare și sistemul poștal, cu rețele pe tot teritoriul, rămân federale, precum și unele aspecte ale reglementării în domeniul economic și al legislației muncii. O serie de mari instituții științifice și culturale naționale, multe dintre ele situate la Bruxelles, sunt federale.

Conform Constituției, art. 39 bis, **“atribuțiile exclusive ale organelor regionale pot face obiectul unei consultări populare în regiunea vizată, cu excepția domeniilor referitoare la finanțe sau buget ori a domeniilor reglementate cu două treimi din voturile exprimate.** Norma menționată la articolul 134 reglementează modalitățile și organizarea consultării populare și este adoptată cu majoritatea a două treimi din voturile exprimate, cu condiția ca majoritatea membrilor Parlamentului vizat să fie prezentă. Prin lege, adoptată cu majoritatea prevăzută la articolul 4, ultimul alineat, se prevăd condițiile suplimentare în ceea ce privește Regiunea Bruxelles-Capitală”.

Regiunile / comunitățile au o gamă largă de responsabilități legate de persoană și teritoriu și au responsabilități comune. În ceea ce privește bugetul și personalul, educația și bunăstarea sunt cele mai importante. Regiunile obțin cea mai mare parte din fondurile lor de la guvernul federal, pe baza unui set complicat de criterii de distribuție. Cu toate acestea, au, de asemenea, drepturile de impozitare în ceea ce privește proprietățile și impozitele rutiere și pot percepe o suprataxă regională la impozitul federal.

Administrațiile locale au un cadru deschis de acțiune. Ele pot face tot ce decid consiliile locale că este de interes local. Ele nu pot îndeplini sarcini care au fost atribuite unor niveluri mai ridicate de guvernare, dar le pot completa. Un oraș, de exemplu, nu își poate dezvolta propriul sistem de transport public, dar poate dezvolta un sistem de partajare a bicicletelor pentru a completa serviciile agenției de transport public flamand și a companiei de căi ferate federale. Datorită variației mari a dimensiunii și a nevoilor locale, capacitatea de guvernare și ambițiile politice ale guvernelor locale sunt, de asemenea, foarte diverse.

Una dintre particularitățile Belgiei este existența „comunelor cu facilități” («communes à facilités»). Aceste municipalități au obligația de a oferi structuri administrative dedicate rezidenților care nu vorbesc limba lor oficială. Crearea acestor „servicii administrative” provine din legile lingvistice care guvernează utilizarea limbilor în Belgia. Cu excepția celor nouăsprezece municipalități din regiunea bilingvă Bruxelles, toate municipalitățile trebuie să folosească limba oficială a regiunii lingvistice (franceză, olandeză sau germană) în interacțiunile și relațiile lor cu cetățenii. O adevărată problemă pentru

⁴ https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetUK.pdf

municipalitățile locuite de o minoritate (sau chiar o majoritate) de oameni care vorbesc o altă limbă. Au fost luate măsuri pentru a permite rezidenților anumitor municipalități să obțină acte, informații, certificate și alte documente oficiale într-o altă limbă decât limba comună și pentru a le permite să efectueze toate procedurile municipale în propria lor limbă. În total, douăzeci și șapte de municipalități au astfel de "facilități".

În plus, **în unele municipalități, reglementările garantează drepturile politice ale ambelor componente lingvistice ale populației pentru a împiedica municipalitățile să ia decizii care ar fi în detrimentul unei părți a populației.** Guvernele provinciale au, de asemenea, un set divers de competențe, care completează în principal sarcinile municipalităților mai mici. Acestea au responsabilități în ceea ce privește amenajarea și autorizarea spațiului, politici de alimentare cu apă, politici rurale, turism, cultură și educație. Mai multe provincii încearcă, de asemenea, să dezvolte politici bazate pe zonă cu grupuri de municipalități. În Flandra, rolul provinciilor a fost pus la îndoială. Finanțarea flamandă a fost redusă și stabilirea sarcinilor a fost redusă la competențele bazate pe zonă (excluzând competențele bazate pe persoane). Muzeele și alte instituții trebuie transferate către municipalități sau guvernul flamand.

Ca toate democrațiile constituționale, Belgia respectă principiul superiorității în ierarhia legilor. Atunci când legislația inferioară este în conflict cu legislația superioară, aceasta din urmă prevalează. Cele mai înalte norme sunt Constituția și tratatele internaționale. După Constituție, există legi speciale care au nevoie de majorități în ambele grupuri lingvistice. Aceste legi speciale determină structura instituțională a țării.

La cel de-al treilea nivel, găsim legi din parlamentul federal, decrete din parlamentele regionale și comunitare și ordonanțe ale regiunii capitalei Bruxelles. Cu toate acestea, nu există o ierarhie între aceste acte juridice. O lege federală nu anulează un decret regional.

În teorie, nu este nevoie de o ierarhie. Competențele sunt în general distribuite pe baza principiului exclusivității. O competență este responsabilitatea fie a guvernului federal, fie a unei comunități regionale și, prin urmare, conflictele dintre nivelurile de guvernare ar fi rare. Există câteva excepții de la principiul exclusivității în împărțirea competențelor. Pentru politica economică, guvernul federal are competențe-cadru. În scopul menținerii unei uniuni monetare și economice în țară, guvernul federal poate stabili principii generale, pe care regiunile le pot completa. În materie fiscală, regiunile și nivelul federal au competențe concurente: fiecare nivel poate introduce impozite, dar nu ambele. În acest caz, inițiativa federală are prioritate și este introdusă o anumită ierarhie. Cu toate acestea, nu există o regulă generală similară cu regula germană în care prevalează federația (*Bundesrecht bricht Landesrecht*).

În realitate, este dificil să se evite interferențele politicilor unui guvern în cele ale altui guvern. Un exemplu extrem de mediatizat se referă la normele de zgomot pentru aeronave, care reprezintă o competență regională. Guvernul regiunii Bruxelles-Capitală a stabilit norme mai stricte decât regiunea flamandă. Aeroportul Bruxelles este situat în Flandra, dar aproape de Bruxelles. Drept urmare, povara aeroportului este deplasată spre Flandra. Acest episod este ultimul dintr-o lungă luptă între regiuni pentru redistribuirea beneficiilor și costurilor aeroportului. Alte probleme de politică, cum ar fi mobilitatea, dezvoltarea economică, politicile de apă, deciziile de zonare și dezvoltarea comerțului cu amănuntul au toate impact peste granițele administrative. Nevoia de cooperare și coordonare este ridicată.

Există câteva mecanisme de rezolvare a conflictelor între actele juridice ale nivelurilor de guvernare. Există o distincție între conflictele de competențe și conflictele de interese. **Atunci când un act juridic încalcă distribuirea competențelor, instanța constituțională**

se va ocupa de caz. Atunci când un act juridic este de competența unui guvern, dar are un impact asupra interesului altui guvern, cazul va fi transferat unui comitet pentru consultare format din liderii diferitelor guverne din Belgia. De asemenea, acest comitet se poate reuni pentru a preveni potențialele conflicte de competențe și pentru a evita procedurile îndelungate pentru instanța constituțională. Deși este util să existe proceduri de soluționare a conflictelor, principala limitare a mecanismelor belgiene este natura lor reactivă. Numai după fapta respectiva și numai atunci când o problemă este politizată, mecanismele intră în joc. Coordonarea colaborativă a interesului (comun) în faza de planificare a politicilor nu este suficient dezvoltată. Coordonarea problemelor de rutină și non-politice este, de asemenea, dificilă. Nu există mecanisme de coordonare care să integreze politicile; regiunile își dezvoltă singure sistemele administrative și peisajul instituțional (provincii și municipalități), ceea ce duce la asimetrie instituțională; iar ciclurile electorale ale nivelurilor guvernamentale nu sunt ajustate, ceea ce duce și la o asimetrie de natură politică în coaliții. La această listă se pot adăuga alte două bariere. În primul rând, spre deosebire de majoritatea țărilor federale, în federația belgiană există doar două entități majore. Așadar, spațiul pentru negocieri și formarea coaliției este îngust. În al doilea rând, în anii '70, partidele politice belgiene au fost separate în partide franceze și flamande. Districtele electorale sunt de asemenea separate, cu liste pentru partidele flamande din Flandra și partidele de limbă franceză din Valonia. La Bruxelles, ambele părți trebuie să se prezinte în fața alegătorilor.

Această configurație creează un deficit de responsabilitate democratică. Un ministru federal care a fost ales pe o listă de limbă franceză nu poate da socoteala la alegeri către alegătorul flamand (și invers). Nici partidul acelui ministru nu poate fi tras la răspundere. Drept urmare, nu există un stimulent puternic pentru părți de a căuta cooperarea peste bariera lingvistică. Prin urmare, specialiștii în științe politice au propus introducerea unui district electoral federal pentru un număr de locuri în parlamentul federal. Cu toate acestea, propunerea nu a primit prea mult sprijin politic.

Guvernarea pe mai multe niveluri este o provocare-cheie în sistemul politic și administrativ belgian. Creșterea competențelor guvernamentale regionale / comunitare a condus la o nevoie tot mai mare de guvernare integrată. Conexiunile care leagă guvernarea între nivelurile de guvernare sunt slabe. Colaborarea funcționează numai atunci când există provocări concrete, cum ar fi introducerea de aplicații de guvernare electronică pentru furnizarea de servicii orientate către client.

Reforma statului este un proces inițiat în 1970, dar al cărui rezultat nu este limitat în timp. În această etapă, pot fi distinse șase faze succesive, fiecare dintre acestea fiind denumită și reformă de stat: prima reformă a statului (1970-1973), a doua reformă a statului (1980-1983), a treia reformă a statului (1990-1993) și Reforma de stat (1988-1990), a patra reformă de stat (1992-1993), a cincea reformă de stat (2001) și a șasea reformă de stat (2012-2014)⁵.

Reformele succesive ale statului au configurat Belgia ca stat federal. Caracterul federal al statului este considerat ca fiind efectiv încă din a treia fază, deși nu a fost proclamat oficial de Constituție până la sfârșitul celei de-a patra etape, în noul său articol 1.

⁵ <https://www.vocabulairepolitique.be/reforme-de-letat/>

În timpul celei de-a patra reforme, în 1993, Constituția Belgiei a fost revizuită profund (și articolele acestora au fost apoi renumerotate).

Deși Constituția belgiană adoptată în 1831 fusese revizuită doar de două ori înainte de 1967, de atunci majoritatea legislaturilor s-au încheiat cu adoptarea unei declarații de revizuire a Constituției. Pe lângă procesul de revizuire constituțională, prin care au fost create entitățile federale, reformele statului au reorganizat competențele printr-o serie de legi sau legi speciale care stabilesc instituțiile acestor entități și repartizează competențele între acestea din urmă și Autoritatea Federală. Cele mai importante dintre acestea sunt:

- Legea specială din 8 august 1980 privind reformele instituționale;
- Legea din 31 decembrie 1983 privind reformele instituționale pentru Comunitatea de limbă germană;
- Legea specială din 12 ianuarie 1989 privind instituțiile de la Bruxelles;
- Legea specială din 16 ianuarie 1989 privind finanțarea Comunităților și Regiunilor;
- Legea specială din 6 ianuarie 2014 de reformare a finanțării Comunităților și Regiunilor, extinderea autonomiei fiscale a Regiunilor și finanțarea de noi competențe.

Reformele succesive ale Statului au creat instituțiile politice ale Comunităților și apoi ale Regiunilor (Parlamentul, numit inițial Consiliu, și guvernul, numit inițial executive), au distribuit puterile între nivelurile de putere și au modificat profund instituțiile Autorității Federale (Parlamentul Federal și Guvernul Federal). Așa se face că Belgia a abandonat purul bicameralism care o caracterizase încă de la înființare și a restrâns semnificativ prerogativele Senatului, fără a-l face să evolueze complet într-o cameră a entităților federate și nici a-l face să dispară.

Fiecare entitate federală are putere legislativă și executivă, exercitată de propriile instituții. Cu toate acestea, instituțiile Comunității Flamande exercită competențele Regiunii Flamande și au fost efectuate transferuri de competențe de la Comunitatea Franceză către Regiunea Valonă și COCOF, precum și din Regiunea Valona către Comunitatea de limbă germană, care a contribuit și la complicarea arhitecturii instituționale a țării.

În prezent se discută de o a 7-a reformă administrativă dar fără a se ști concret care este direcția de urmat.

CEHIA

Transformarea radicală a situației politice în anul 1989 a generat necesitatea reorganizării sistemului administrației publice, iar sarcina principală a fost îndeplinirea principiului descentralizării și deconcentrării performanțelor administrației publice. Alte obiective stabilite au inclus crearea unei administrații eficiente, îndeplinind cultura administrativă și principiul subsidiarității.

În acest context, reforma administrației publice s-a împărțit în două faze după anul 1990. Modelul hibrid de administrație publică aplicat în comunism, care a inclus performanța propriei autonomii regionale și a administrației de stat la nivel de competență delegată, a fost restabilit la nivelul municipiului.

De la 1 ianuarie 2000, au fost înființate 14 regiuni, care sunt împărțite în:

- 205 districte administrative ale municipalităților cu competențe extinse;

- 388 districte administrative ale municipalităților cu un birou municipal autorizat;
- 6.258 municipalități;
- 4 districte militare.

Din numărul total de municipii:

- 610 municipii au statutul de oraș-municipiu (dintre care 27 sunt orașe statutare);
- 231 de municipii au statutul de oraș;
- capitala Praga are o poziție specifică, fiind împărțită în 22 de districte administrative și 57 de districte urbane. În plus, aici este definit teritoriul a 76 de raioane⁶.

Întrucât nu au existat criterii clare de împărțire, cum ar fi populația minimă, de exemplu, aceasta a avut ca rezultat un număr tot mai mare de municipii cu populații cuprinse între 50 și 500 de locuitori, care reprezintă aproximativ 60% din numărul total de municipii. Rezultatul fragmentării tot mai mari este un nivel limitat al bugetelor locale și o dependență tot mai mare de bugetul de stat.

Unitățile administrative sunt definite prin Legea nr. 51/2020⁷, privind Diviziunea administrativă teritorială a statului, care prevede că **teritoriul Republicii Cehe este împărțit în districte administrative ale regiunilor, ce constau din districte administrative ale municipalităților cu competențe extinse și circumscripții administrative ale municipalităților cu un birou municipal autorizat (cu excepția capitalei Praga, care este împărțită în districte administrative districte).**

Districtele administrative sunt definite de lista municipiilor care aparțin teritoriului lor.

- *municipalitatea* este o comunitate teritorială de bază, autonomă, care formează o unitate teritorială, definită de limita teritoriului municipiului;
- *districtul militar* este o parte definită a teritoriului statului destinată asigurării apărării țării și pregătirii forțelor armate conform prevederilor Legii nr. 222/1999 privind asigurarea apărării Republicii Cehe;
- *regiunile*, în forma lor actuală, au fost înființate prin Legea nr. 129/2000, ca unități teritoriale autonome superioare. Echivalentul județului, regiunea este o structură publică care are proprietăți și venituri proprii definite prin lege și care se administrează în condițiile stabilite de lege, conform bugetului propriu. Regiunea acționează în nume propriu în relațiile juridice și poartă responsabilitatea care decurge din aceste relații. Este administrată independent de consiliul regional. Alte autorități regionale sunt: consiliul regional, guvernatorul regional și oficiul regional.

Districtele administrative ale municipiilor cu competențe extinse (ORP) au fost stabilite prin Decretul Ministerului de Interne nr. 388/2002, iar recent prin Decretul nr. 346/2020. Districtele respectă granițele regiunilor, dar nu trebuie să respecte teritoriul raioanelor.

- *orașul* este o municipalitate cu statut de oraș. Este administrat în mod independent de consiliul orașului. Alte autorități sunt consiliul orașului, primarul orașului și biroul orașului. Un municipiu cu cel puțin 3.000 de locuitori este oraș dacă președintele Camerei Deputaților, în urma declarației guvernului, stabilește acest lucru la propunerea municipalității. **Un municipiu care a fost oraș înainte de data de 17**

⁶ <https://csu.gov.cz/territorial-units?pocet=10&start=0&podskupiny=341&razeni=-datumVydani>

⁷ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51>

mai 1954 rămâne oraș dacă președintele Camerei Deputaților decide acest lucru.

Un oraș statutar este un oraș înființat prin lege. Teritoriul unui oraș statutar poate fi împărțit în districte de oraș, care să dispună de propriile lor organisme autonome. Cele mai importante orașe statutare sunt Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec, Jablonec, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov, Třinec și Praga.

- o *localitate* este administrată independent de consiliul local, alte autorități fiind primarul și oficiul localității.

Legea municipalităților din 1990 a stabilit un sistem de administrație locală cu un singur nivel, în care municipalitățile trebuie să îndeplinească atât sarcinile proprii de autogovernare, cât și responsabilitățile transferate în numele statului. Toate municipalitățile exercită un set unic de responsabilități proprii care trebuie finanțate din venituri proprii - școli primare, grădinițe, alimentare cu gaz și electricitate, gestionarea deșeurilor, transport public și drumuri locale, locuințe sociale, teatre, biblioteci și muzee, facilități de agrement, apă, iluminat stradal, pompieri, cimitire.

În ceea ce privește responsabilitățile transferate de la administrația de stat, în funcție de criterii precum mărimea populației și centralitatea, toate municipalitățile sunt în prezent împărțite în trei categorii distincte⁸:

- tipul I - include aproximativ 93% din municipalitățile a căror jurisdicție este limitată la propria lor jurisdicție (teritoriul administrativ) și ulterior la propriile responsabilități, iar ocazional la responsabilități de bază transferate (de exemplu, managementul situațiilor de urgență);
- tipul II - 388 de circumscripții administrative ale municipiilor cu sediu municipal autorizat (de la 1 ianuarie 2010);
- tipul III - 205 circumscripții administrative ale municipiilor cu competențe extinse.

Districtele își păstrează și astăzi importanța lor, în ciuda faptului că birourile raionale au fost desființate. Districtele sunt importante în principal pentru registrele de bază (de exemplu, registrele populației), eventual în alte sisteme informaționale ale administrației publice sau în registrele statistice. În plus, există încă câteva organizații pe care districtele le utilizează pentru activitățile lor, cum ar fi Administrația cehă a securității sociale, care deține locurile de muncă la nivel de district sau Poliția Republicii Ceha.

Există două tipuri de niveluri de autogovernare în Republica Cehă: teritorială și profesională⁹. În ambele cazuri, legiuitorul a delegat anumite competențe unor entități independente. Constituția garantează autogovernarea teritorială, în timp ce autogovernarea profesională este instituită numai prin statute și reglementări obișnuite. Unii experți recunosc și un al treilea tip de autogovernare, și anume autogovernarea educațională. Similar cu unitățile teritoriale autonome și camerele profesionale, școlile primare și gimnaziale și universitățile se bazează pe un anumit grad de autogovernare, dar spre deosebire de unitățile teritoriale și camerele profesionale, ele sunt conectate la administrația de stat într-o măsură mai mare.

⁸ <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/reforma-eng.pdf>

⁹ https://www.nyulawglobal.org/globalex/czech_republic1.html

Statul poate interveni în activitățile unităților autonome teritoriale numai dacă o astfel de intervenție este necesară pentru respectarea legii și numai în modul definit de lege.

Autogovernarea teritorială se realizează pe două niveluri:

- municipalități, care sunt unități teritoriale de bază autonome;
- regiunile, care sunt așa-numitele unități teritoriale autonome superioare.

Unitățile teritoriale de autogovernare beneficiază de competențe în domeniile specificate de lege, inclusiv competența de a adopta ordonanțe obligatorii în domeniile de activitate. Astfel, autoritățile unităților autonome acționează ca un organ deconcentrat al guvernului și exercită o administrație de stat delegată.

Baza statutară pentru autogovernarea profesională poate fi găsită în mai multe reglementări care înființează entități profesionale autonome, de exemplu:

- asociația Baroului Ceh, înființată în 1996;
- Camera consilierilor fiscali, înființată în 1992 Coll;
- Camera Medicală "Bohemica".

Camerele exercită de obicei puteri de reglementare și disciplinare față de membrii săi, calitatea de membru fiind condiția prealabilă pentru exercitarea profesiei respective. Majoritatea deciziilor organelor respectivelor camere pot fi revizuite de justiția administrativă.

FRANȚA

Baza legală:

[Constituția](#)

[Codul general al colectivităților teritoriale](#)

[Codul rural](#)

[Legea modernizării acțiunii publice teritoriale și afirmării metropolelor](#)

[Legea referitoare la delimitarea regiunilor din 17 ianuarie 2015,](#)

[Legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii \(NOTRe\) din 7 august 2015](#)

[Legea pentru viitorul agriculturii, alimentație și pădurilor](#)

[Legea Nr 2022-217, 21 februarie 2022 \(3DS\), referitoare la diferențiere, descentralizare, deconcentrare și care include diverse măsuri de simplificare a acțiunii publice locale](#)

Conform Art.1 din Constituția Republicii (1958, cu modificările ulterioare) organizarea Republicii franceze este descentralizată. Procesul de amenajare a teritoriului aplică principiul descentralizării și permite transferul competențelor administrative ale statului către comunitățile locale.

În Franța, conceptul de reforma a statului¹⁰ (care, anterior, se referea mai ales la reforma instituțiilor statului), s-a impus în anii '90, cu referire la acțiunile inițiate cu scopul

¹⁰ <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/administration/modernisation/qu-est-ce-que-reformeetat.html>

de a îmbunătăți funcționarea administrației naționale, fiind asociat cu redefinirea responsabilităților statului și a misiunilor sale fundamentale. Din anii 2000, noțiunea de modernizarea a statului a fost utilizată de asemenea împreună cu cea de reformă a statului.

O dată cu modificările constituționale din 28 martie 2003, au fost introduse trei tipuri de autorități teritoriale: regiunile, departamentele și municipalitățile. Aceste autorități beneficiază de un statut distinct de administrația centrală, fiind înzestrate cu personalitate juridică, ceea ce le permite să-și angajeze propriul personal, să-și administreze propriul buget, punând în aplicare politicile publice și prestând servicii publice.

Autonomia locală este garantată constituțional la articolele 34 și 72 din Constituția franceză. **Statutul constituțional al autorităților teritoriale este definit de principiul liberei administrări (art.34), care corespunde noțiunii de autonomie locală în Carta europeană a autonomiei locale.** Principiul de indivizibilitate al Republicii stabilește limitele descentralizării, stabilind că autoritățile teritoriale nu dețin competențe legislative. Consiliul Constituțional supraveghează echilibrul dintre aceste două principii. Conform art. 72 din Constituție, reprezentantul statului este responsabil de „probleme de interes național, control administrativ și asigurarea respectării legii”.

Regiunile au fost introduse prin legea adoptată la 5 iulie 1972¹¹ ca un nou nivel administrativ, fiind parte componentă a reformei privind descentralizarea din 1982; astfel, regiunile beneficiază de un nivel aparte de autonomie locală cu drepturi depline, fiind reprezentate de un consiliu regional ales și un președinte (ales în consiliu).

Franța este organizată pe patru niveluri administrative locale (échelons administratifs locaux):

- comunele,
- intercomunalitatea,
- departamentele
- regiunile.

Acest aranjament teritorial cu responsabilități partajate și finanțare încrucișată a fost adesea denumit "*millefeuille territorial*¹²". În acest context, în ultimele decenii în Franța au fost realizate mai multe reforme administrative, schimbările fiind menite a asigura eficacitatea acțiunii publice la nivel teritoriilor. Înaintea aplicării reformei, conform datelor guvernamentale, în Franța existau 101 departamente, 36700 comune, 22 regiuni și 2600 grupări intercomunale.

Principiile reformei teritoriale vizau constituirea unei noi arhitecturi a Republicii franceze ca răspuns nevoii și voinței politice de a garanta o proximitate și o funcționare mai eficace a serviciilor teritoriale ale statului.

Realizarea reformei administrative a dispus de structuri instituționale precum un minister sau un secretariat de stat, responsabile cu aplicarea ei. Din luna mai 2012, a fost înființat Ministerul Reformei Statului, Descentralizării și Funcției publice, precum și alte structuri interministeriale, a fost creat de asemenea Secretariatul general pentru modernizarea acțiunii publice (SGMAP)¹³, plasat sub autoritatea primului-ministru, aflat și la

¹¹ *Loi n° 72-619 du 5 juillet 1972 portant création et organisation des régions*

¹² Expresia „millefeuille territoriale” este folosită în mod regulat pentru a denunța prea multe niveluri de administrare teritorială în Franța, ceea ce duce la dublare și lipsă de claritate.

¹³ 4 <http://www.modernisation.gouv.fr/le-sgmap>

dispoziția ministrului însărcinat cu reforma statului. Ministerul Descentralizării și Funcției Publice avea misiunea de a pregăti și pune în aplicare politica guvernului în domeniul descentralizării și funcției publice.

În domeniul descentralizării, ministrul de resort pregătește și pune în aplicare, în legătură cu ministerul de interne și cu ministrul egalității teritoriilor și locuinței, politica de consolidare a responsabilităților locale. La rândul său, Ministerul amenajării teritoriului, ruralității și colectivităților teritoriale îndeplinește misiunile conferite prin lege (Decretul nr. 2012-770 din 24 mai 2012¹⁴).

Principalul scop al simplificării organizării teritoriale a fost cel al scăderii cheltuielilor, fiind propuse măsuri radicale precum: suprimarea clauzei competenței generale a colectivităților teritoriale, cu scopul de a putea stabili competențe specifice și exclusive pentru regiuni și departamente, comune, acestea putând să intervină astfel în toate domeniile, dacă ele considerau că este necesar; stabilirea unei noi hărți intercomunale, bazată pe ideea bazinului vieții; reducerea la jumătate a numărului regiunilor; desființarea consiliilor departamentale.

O reformă în etape

În Franța, **reforma teritorială s-a realizat prin adoptarea, în etape, a unui pachet de legi: Legea modernizării acțiunii publice teritoriale și afirmării metropolelor din 28 ianuarie 2014, Legea referitoare la delimitarea regiunilor din 17 ianuarie 2015, urmate de Legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii (NOTRe) din 7 august 2015** care a conferit noi competențe regiunilor și a redefinit clar competențele fiecărei colectivități teritoriale.

În Adunarea Națională, în motivarea proiectului de lege se preciza că "de trei decenii Franța se află în plin proces de descentralizare care s-a aprofundat cu fiecare etapă. În acest moment este nevoie de modernizarea în profunzime a organizării teritoriale pentru a rezista șocurilor și de a se înscrie în fruntea țărilor dezvoltate, capabile să susțină progresul, să garanteze coeziunea teritoriilor". Se menționa că este necesară clarificarea organizării teritoriale, astfel încât să fie precizate responsabilitățile fiecărui nivel al puterii publice, simplificarea relațiilor dintre stat și colectivitățile teritoriale, creșterea încrederii reciproce, coerența acțiunii publice capabile a garanta viitorul generațiilor viitoare. În acest context, un rol deosebit au avut studiile de impact care au însoțit proiectele legislative atât în Adunarea Națională cât și în Senatul francez¹⁵.

Comisariatul general al egalității teritoriilor a participat la prefigurarea, evaluarea și monitorizarea impactului teritorial în timp real al reformelor aplicate. Guvernul a nominalizat în aprilie 2015 șapte prefecți care au fost implicați în aceste demersuri de a forma noi regiuni prin fuzionare, de a elabora și coordona proiectul organizării regionale, în dialog cu reprezentanții aleși și cu sindicatele.

¹⁴ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000025915750> Décret n° 2012-770 du 24 mai 2012 relatif aux attributions du ministre de l'égalité des territoires et du logement

¹⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPreparation.do?idDocument=JORFDOLE000029101338&type=general&typeLoi=proj&legislature=14>

Prima lege a reformei teritoriale adoptată în anul 2014 a acordat un nou statut metropolelor, iar în anul 2015 au fost înființate noi metropole (Rennes, Bordeaux, Toulouse, Nantes, Brest, Lille, Rouen, Grenoble, Strasbourg et Montpellier). La 1 ianuarie 2015 a fost acordat un statut special metropolei Lyon, iar la 1 ianuarie 2016 metropolelor Grand Paris și d'Aix-Marseille-Provence. Aceste noi entități au dobândit mai multe puteri și pot interveni în domeniul autostrăzilor departamentale, transportului școlar și al promovării internaționale.

Noua reformă a regiunilor, bazată pe legea referitoare la Noua Organizare Teritorială a Republicii (NOTRe) și a Decretului de aplicare a legii¹⁶, a vizat reducerea regiunilor de la 22, plus cele cinci de dincolo de mări, la 13 regiuni, inclusiv Corsica, începând cu data de 1 ianuarie 2016. Regiunile rămase neschimbate au fost: Bretagne, Pays de la Loire, Centre, denumită acum Centre-Val de Loire, Ile-de-France, Provence Alpes-Côte d'Azur, Corse. Au fost create regiuni noi precum: Alsace, Lorraine și Champagne-Ardenne, Nord-Pas-de-Calais și Picardie, Bourgogne și Franche Comté, Haute-Normandie și Basse-Normandie, Rhône-Alpes și Auvergne, Midi-Pyrénées și Languedoc-Roussillon, Aquitaine, Limousin și Poitou-Charentes. Această decizie a avut la bază studii și dezbateri ample referitoare la noul decupaj regional, o analiză comparativă a vechilor și noilor regiuni din perspectiva populației, resurselor naturale, dezvoltării economice și sociale, precum și a limitării disparităților regionale.¹⁷ Regiunile au dobândit un rol important în dezvoltarea economică prin susținerea IMM-urilor(PME) și a celor de talie intermediară (ETI).

În parlament, Adunarea Națională a votat proiectul cu 13 regiuni metropolitane, iar Senatul un proiect cu 15 regiuni, dezbaterile au fost îndelungate și aprinse, implicând arbitrajul președintelui francez. Șapte din 12 regiuni metropolitane au fost rezultatul regroupării a două sau trei regiuni, prin articolul 2 al legii prevăzându-se stabilirea capitalei și a noii denumiri a regiunii, decizii luate în septembrie-octombrie 2016, cu avizul consiliului regional.

Noua hartă regională a luat în considerare rolurile economic și social al regiunilor; astfel, regiunile au competențe exclusive în:

- dezvoltarea economică prin elaborarea schemei regionale de dezvoltare economică, inovație și internaționalizare, sprijinirea investițiilor imobiliare, inovației în întreprinderi (SRDEII) și prin orientările sale în domeniul atractivității teritoriale și al dezvoltării economiei solidare;
- competența definirii sistemului de sprijin pentru crearea și extinderea activităților economice sau întreprinderilor în dificultate, contribuind de asemenea la dezvoltarea polilor de competitivitate;
- conform legii de modernizarea a acțiunii publice teritoriale din 2014 regiunile au rol deosebit în afirmarea metropolelor, în gestionarea programelor europene (FEDER, FEADER și o parte a FSE);
- formare profesională, învățare și alternanță;

¹⁶ Décret n° 2015-1689 du 17 décembre 2015 portant diverses mesures d'organisation et de fonctionnement dans les régions de l'administration territoriale de l'Etat et de commissions administratives <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031638556&categorieLien=id>

¹⁷<http://www.chroniques-cartographiques.fr/2015/02/cartes-comparatives-des-nouvelles-regions-en-france.html> <http://www.chroniques-cartographiques.fr/2016/04/nouvelles-regions-les-comparaisons-bis.html>

- învățământ liceal, construirea, întreținerea și funcționarea liceelor cu profil general și agricol.
- amenajarea teritoriului și mediului - elaborarea schemelor regionale (SRADDET);
- gestionarea deșeurilor;
- transporturi - coordonarea politicilor TER, a transportului interurban, precum și politicile complementare. Din 2017 va prelua transportul școlar de la departamente.

Regiunile vor gestiona unele aerodrumuri regionale și porturile.

Unele competențe sunt partajate împreună cu departamentele: turismul, cultura, sportul, promovarea limbii regionale, digitalizarea.

Tradiția și consolidarea regiunilor

În Franța, dezvoltarea regională are o tradiție remarcabilă, fiind aplicate modele specifice și eficiente de dezvoltare durabilă prin programe europene. Un rol deosebit are aplicarea schemei regionale de dezvoltare reglementată prin Decretul 2016-1071¹⁸.

Prevederile din Codul general al colectivităților teritoriale referitoare la regiuni au fost modificate conform Legii nr. 2015 - 991 din 7 august 2015 referitoare la o nouă organizare teritorială a Republicii.

În Titlul I referitor la consolidarea regiunilor, în articolul L 4123 se precizează că mai multe regiuni care formează un teritoriu fără enclave pot, prin decizia concordantă a consiliilor regionale (prin adoptare cu o majoritate de trei cincimi din voturi) să ceară să fie regrupate într-o singură regiune și acest lucru să fie stabilit prin decret de stat. Fuzionarea unei regiuni se face în mod asemănător.

Referitor la atribuțiile generale ale regiunilor, în articolul L 4211-1 se precizează că regiunea are ca misiune, respectând atribuțiile comunelor și departamentelor și colaborând cu acestea și cu statul, de a contribui la dezvoltarea economică, socială și culturală a regiunii, la coordonarea și raționalizarea investițiilor, la participarea la finanțarea echipamentelor colective de interes regional direct, cu acordul colectivităților locale, grupări ale acestora, altor organisme publice sau de stat; la finanțarea unor axe rutiere care prin caracteristicile lor constituie itinerarii de interes regional și sunt identificate prin schema regională de amenajare, la dezvoltarea durabilă și egalitatea teritoriilor, la sprijinirea financiară a investițiilor și la participarea la capitalul societăților de investiții, de finanțare interregională sau proprie fiecărei regiuni, existente sau create, ca și societăților economice mixte și societăților care au ca obiect transferul de tehnologii.

În Titlul V, art. L 4251-1 la 4251-11 sunt menționate atribuțiile legate de amenajarea și dezvoltarea economică cu referire la schema regională de dezvoltare, amenajare, dezvoltare durabilă și egalitate a teritoriilor, la cercetare și dezvoltare tehnologică, la intervențiile în domeniul economic și social. În titlul VI se face referire la gestionarea serviciilor publice la nivelul regiunii.

¹⁸ Décret n° 2016-1071 du 3 août 2016 relatif au schéma régional d'aménagement, de développement durable et d'égalité des territoires - <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decret/2016/8/3/ARCB1609722D/jo>

În Codul general al colectivităților teritoriale, comunele sunt considerate eșalonul de bază al democrației locale, care au competența generală de a răspunde nevoilor cetățenilor săi. Prevederile legale referitoare la comune sunt incluse în Codul general al colectivităților teritoriale, articolele L 2111-1 - L2581-1. Contestațiile referitoare la delimitarea teritoriului comunelor sunt tranșate de reprezentantul statului în departamentul de care acestea aparțin. Administrarea și serviciile comunei sunt precizate în Cartea a II-a, cu referire la poliție în articolele L 2211 - L 2216, la servicii comunale L 2221 - L 2226 precum regiile municipale, concesiunile, regimul cimitirelor și serviciilor funerare, servicii industriale și comerciale, pază contra incendiilor, gestionarea apelor pluviale. Intervențiile în domeniul economic și social, precum sprijinul economic, garantarea împrumuturilor, participarea la capitalul societăților, intervențiile pentru locuințe sociale sunt menționate în Titlul V, articolele L 2251 - L 2254.

Conform reformei administrativ-teritoriale, la 1 ianuarie 2016 toate comunele sunt regrupate în intercomunalități care trebuie să aibă de la 5.000 la 15.000 de locuitori și să activeze conform articolului L 5216-5 din Codul general al colectivităților teritoriale, modificat prin aplicarea prevederilor Legii nr. 1.888 din 28 decembrie 2016. Intercomunalitățile reprezintă regrupări ale comunelor cu competențe delegate de comunele membre, structura fiind administrată de reprezentanți aleși de comunele respective. Aceste organisme publice de cooperare intercomunală (EPCI) au fiscalitate proprie.

▪ Competențele comunelor sunt precizate în art. L. 4251 și privesc următoarele aspecte:

- dezvoltarea economică;
- crearea, amenajarea, întreținerea și gestionarea zonelor cu activitate industrială, comercială, terțiară, artizanală, turistică, portuară sau aeroportuară;
- politica locală comercială și susținerea activităților comerciale de interes comunitar; promovarea turismului;
- amenajarea spațiului comunitar;
- schema coerenței teritoriale și schema sectorului;
- planul local de urbanism, documentele de urbanism elaborate în funcție de harta locală;
- crearea și realizarea zonelor de interes comunitar, aspecte legate de mobilitate prevăzute în Codul Transporturilor;
- echilibrul social al habitatului: programul local de habitat;
- politica de locuințe de interes comunitar;
- acțiunile și sprijinirea financiară a locuințelor sociale de interes comunitar și pentru persoane defavorizate;
- rezerve funciare pentru punerea în aplicare a politicii comunitare pentru menținerea echilibrului social al habitatului;
- îmbunătățirea parcului imobiliar de interes comunitar;
- coordonarea dispozitivelor contractuale de dezvoltare urbană, locală și de inserție economică și socială, precum și dispozitivele locale de prevenire a delinvenței;
- gestionarea zonelor de călători;
- colectarea și selectarea deșeurilor.

Prevederile referitoare la departamente sunt menționate în articolele L 3111 - L 3665, iar precizările referitoare la administrarea și serviciile departamentale se găsesc în articolele de la L 3211. Sunt menționate competențele consiliului departamental și ale președintelui în domeniul bugetului, împrumuturilor, gestionării patrimoniului, acțiunii sociale.

În articolele Titlului III sunt menționate intervențiile generale și sprijinul acordat la nivelul departamentelor în domeniul economico-social, electrificării, culturii, apărarea pădurilor contra incendiilor.

În teritoriile rurale, cele trei obiective ale politicii de reînnoire a ruralității puse în aplicare de Ministerul amenajării teritoriului și ruralității¹⁹ au vizat combaterea ideii de "înapoiere" a acestora, răspunsul dat noilor provocări ale ruralității și intenția de a arăta că teritoriile rurale sunt un atu pentru dezvoltarea țării.

Încă din anul 2014, guvernul a decis promovarea teritoriilor rurale, crearea condițiilor de reînnoire a prezenței statului în aceste teritorii, reconstruirea legăturilor orașe și sate, dotarea teritoriilor rurale cu mijloace de dezvoltare proprie.²⁰

Politica în acest domeniu a pornit de la constatarea existenței unei crize economice și sociale, precum și a unei crize de identitate a zonelor rurale care împiedică aplicarea unor politici publice adecvate. **Guvernul a plecat de la identificarea mai multor niveluri ale ruralității, identificând: zonele peri-urbane aflate sub influența marilor orașe, a teritoriilor agricole și a teritoriilor industriale în schimbare sau în zone hiper-rurale. Datele arătau că în Franța, 95% din populație trăia sub influența urbană și doar 5% trăia exclusiv rural.** În acest context, populația era de mai multe categorii: mai urbanizată (peri-urbană), mai puțin urbanizată (suburbană) sau hiper-rurală, din această perspectivă devenind necesar a depăși clivajul rural-urban. Pentru a răspunde nevoilor unei realități foarte diverse trebuia așadar să fie recunoscute profunde mutații care aveau loc în aceste teritorii, sub efectul urbanizării, mobilității populației, evoluției economice, inserției noilor tehnologii care ofereau noi oportunități dar creau în același timp și noi fracturi. O etapă importantă era aceea a găsirii soluțiilor adecvate acestei situații diverse, în plină evoluție și de a da competențele necesare zonelor rurale pentru a acționa adecvat.

Ministerul locuinței, egalității teritoriilor și ruralității a creat 7 ateliere teritoriale în care s-au întâlnit aleși, reprezentanți ai administrației din zonele rurale, ai populației, ai asociațiilor agricultorilor care au dezbătut teme precum: crearea unor noi forme de cooperare urban-rural, abordarea problemelor în zonele montane, modalități de combinare a performanței economice cu cea de mediu, reînnoirea cadrului instituțional și a prezenței statului în teritoriile rurale, modele ale noii ruralități, de mobilizare a resurselor serviciile publice în aceste teritorii prin complementaritatea dintre acțiunile statului, colectivităților și întreprinderilor. În acest scop, a fost creat un comitet interministerial care a analizat datele atelierelor.

Reforma teritorială a fost o oportunitate de a realiza obiectivele reformei ruralității, fiind folosite schimbările produse la nivel regional și intercomunal. În politica guvernului dedicată acestui domeniu (denumită *assises des ruralités*), conceptul de nouă ruralitate asociază elemente precum calitatea vieții, tradiția, inovația și solidaritatea.

¹⁹ <https://www.cohesion-territoires.gouv.fr/categorie/amenagement-du-territoire>

²⁰ <http://www.gouvernement.fr/assises-des-ruralites-l-acte-fondateur-d-une-politique-renouvelee-pour-les-territoires> <http://www.gouvernement.fr/partage/1486-discours-aux-assises-des-ruralites>

Prin aplicarea măsurilor incluse în Legea pentru viitorul agriculturii, alimentației și pădurilor adoptată în luna octombrie 2014 s-a urmărit creșterea competitivității economice, sociale și de mediu. Aceasta s-a efectuat prin intervenția puterilor publice și organismelor profesionale înscrise într-un dispozitiv specific numite Grupuri de Interes Economic și de Mediu (GIEE), în număr de 250, la nivelul întregii țări.

O analiză realizată în iulie 2017, care a urmărit elaborarea strategiei guvernamentale pentru perioada 2017-2027²¹, constata că în ultimele decenii, ca în majoritatea economiilor europene dezvoltate, în Franța s-a realizat o dinamizare importantă a metropolelor, cele 15 zone urbane de peste 500.000 locuitori care reunesec 40% din populație și 50% din activitatea economică, din masa salarială, care au dus la creșterea valorii adăugate din punct de vedere economic și a populațiilor înalt calificate, devenind adevărate motoare ale creșterii economice și sociale.

Aplicarea legislației reformei teritoriale a avut efecte pozitive prin fixarea clară a unor obiective ale politicii teritoriale, prin definirea precisă a competențelor actorilor principali, prin consolidarea politicilor sectoriale ale statului în teritoriile aflate în dificultate. În același timp, se constata că a avut loc creșterea inegalităților teritoriale, generate de procesul dezindustrializării unor zone, de degradarea unor orașe mijlocii și a teritoriilor rurale, care a determinat scăderea nivelului veniturilor și a protecției sociale a populației din acele teritorii.²²

[Legea Nr 2022-217, 21 februarie 2022, referitoare la diferențiere, descentralizare, deconcentrare și care include diverse măsuri de simplificare a acțiunii publice locale](#)

Legea din 21 februarie 2022, cunoscută drept legea 3DS²³ (diferențiere, descentralizare, deconcentrare și simplificare) a fost publicată în Jurnalul Oficial din 22 februarie 2022. Legea consacră principiul diferențierii teritoriale. Întărește abilitățile autorităților locale în domeniile transportului, locuințelor și tranziției ecologice. De asemenea, consolidează serviciile teritoriale ale statului și capacitatea acestora de a sprijini autoritățile locale. În sfârșit, legea cuprinde prevederi care vizează simplificarea funcționării instituțiilor locale.

Scopul acesteia este de a promova diferențierea teritorială care „constă în atribuirea prin lege a unor competențe specifice unei autorități teritoriale sau a capacității autorităților teritoriale de a exercita în mod diferit aceeași abilitate”.

Textul legislativ mai vizează „descentralizarea perfectă” și întărește competențele autorităților locale în sectoarele de transport, sănătate și tranziție ecologică. De asemenea, urmărește să consolideze descentralizarea pentru a adapta mai bine procesul decizional la realitățile locale. În cele din urmă, simplifică funcționarea instituțiilor locale²⁴.

Legea 3 DS este structurată în jurul a patru axe principale:

²¹ <http://www.strategie.gouv.fr/publications/20172027-dynamiques-inegalites-territoriales>

²² <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19951&langId=et>

²³ https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/documents/09.02.2022_DP_Loi3DS_0.pdf

²⁴ <https://www.actu-juridique.fr/administratif/que-retenir-de-la-loi-3ds-du-21-fevrier-2022/>

- **diferențiere:** acest principiu, adoptat de legea 3DS, își propune să ofere comunităților flexibilitate și mai mult spațiu de manevră în acțiunile lor pentru a ține cont de specificul și așteptările teritoriului lor;
 - **descentralizare:** la aproape treizeci de ani de la primul act de descentralizare, legiuitorul a dorit să consolideze competențele autorităților locale, în special în domeniile transportului, locuințelor, integrării și tranziției ecologice;
 - **deconcentrare:** prin aceste prevederi se urmărește apropierea statului de teren;
- simplificare:** scopul urmărit în acest cadru este de a apropia acțiunea publică locală de acești administratori, în special

GERMANIA

Principiul federalismului care se regăsește la art. 20 alin 1 din Legea de bază a Federației²⁵ determină structura statului, care constă din 16 landuri. În temeiul prevederilor art. 29 alin. 1 o nouă diviziune administrativă este admisibilă dacă se asigură că fiecare Land are dimensiunea și capacitatea de a-și îndeplini funcțiile în mod eficient. Construcția statului federal german este de natură descentralizată, acordând competențe largi landurilor federale, care sunt suverane și au un rol activ, inclusiv în ceea ce privește relațiile internaționale.

Fiecare land dispune de un grad înalt de autonomie și independență, fapt care rezultă din Constituțiile proprii ale acestora și din funcționarea celor trei nivele de putere - legislativ, executiv și judiciar.

Principiul federalismului determină împărțirea competențelor legislative între Federație și landuri, precum și rolul special al Curții Constituționale Federale, care trebuie să stabilească dacă legile federale sunt conforme cu Legea fundamentală.

Art. 83 din Constituție face referire la landuri, care pun în aplicare legile federale, existând o prevedere constituțională în ceea ce privește cele trei paliere administrative din Germania: federal, la nivel de land și local. Deși există diverse interconexiuni între aceste paliere, ele rămân mai mult sau mai puțin separate și autonome²⁶:

- Primul dintre cele trei niveluri se numește nivelul înalt sau central (Oberstufe) care, ca și în cazul federației, este format din două părți: autoritățile supreme al landului și autoritățile înalte. Autoritățile supreme ale landului sunt Guvernul landului, primul ministru și miniștrii cabinetului. Prim-ministrul reprezintă interesele landului în conferința prim-miniștrilor și în Bundesrat, unde acesta poate exercita o influență considerabilă asupra legislației federale.
- La nivelul din mijloc se găsește directorul districtului guvernamental, care este desemnat politic și este reprezentantul general al guvernului landului în district.
- La nivelul inferior, cel al administrației directe a statului, în toate landurile există un număr variat de structuri care, în unele cazuri, sunt direct responsabile față de autoritățile speciale ale înaltelor landuri, dar răspund în principal în fața districtelor guvernamentale.

²⁵

https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/10399/4/A_Jackiewicz_Territorial_organization_of_european_states_Federalism_regionalism_unitarism.pdf

²⁶ https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/gesetzentexte/VwVfg_en.pdf?__blob=publicationFile&v=1

Structura administrativ-politică din Germania este ierarhică²⁷ și se poate face o distincție între 6 niveluri administrative:

- statul federal;
- landul;
- districtele administrative;
- districtele;
- comunitățile administrative;
- municipalități²⁸.

La 1.01.2019, Germania avea 16 state federale, 19 districte administrative, 294 districte, 107 orașe independente (inclusiv orașe-state), 1245 asociații municipale și 11.014 municipalități (excluzând zonele municipale nelocuite).

Împărțirea competențelor legislative între federație și landuri urmează principiul subsidiarității, pe care se bazează structura federală a țării: fiecare decizie politică trebuie luată la cel mai de jos nivel politic unde acest lucru este posibil. În cursul reformei federale germane din 2006, federația și-a pierdut autoritatea legislativă în ceea ce privește stabilirea cadrului de planificare a teritoriului. De atunci, Legea federală de amenajare a teritoriului este obligatorie din punct de vedere juridic doar pentru amenajarea teritoriului federal, în timp ce landurile au posibilitatea de a se abate de la cadrul federal, deși până în prezent, doar două landuri, Bavaria și Saxonia Inferioară, au făcut uz de acest drept.

În plus, conform principiului subsidiarității, Legea fundamentală prevede faptul că municipalitățile au dreptul de autoguvernare municipală și li se garantează dreptul de a reglementa toate chestiunile locale pe propria răspundere în limitele prevăzute de legi.

Componentele esențiale ale dreptului de autoguvernare municipală sunt autonomia financiară (inclusiv dreptul municipalităților la o sursă de venituri fiscale) și autonomia de planificare locală sau municipală, care conferă municipalităților dreptul de a-și structura dezvoltarea urbană în mod independent în cadrul legal de amenajare a teritoriului. Pe baza acestor principii fundamentale garantate de Legea fundamentală, guvernul federal german deține doar un aparat administrativ local propriu în foarte puține domenii²⁹.

Regiunile guvernamentale reprezintă o legătură între guvernul statului federal, pe de o parte, și municipalități, autoritățile subordonate, întreprinderile, asociațiile și cetățenii, pe de altă parte. În calitate de autorități regionale, ele coordonează aproape toate problemele administrative pentru zona lor administrativă. Acest nivel administrativ există astăzi în principal în landurile germane mai mari, iar în altele, sarcinile au fost grupate la nivelul statului federal sau transferate la nivel municipal.

Organizarea planificării regionale variază semnificativ de la stat la stat. Astfel, în unele landuri regiunile guvernamentale acționează și ca autorități de planificare regională. În alte landuri, planificarea regională este în întregime în responsabilitatea

²⁷ <https://www.haushaltssteuerung.de/lexikon.html>

²⁸ https://learn.opengeoedu.de/en/opendata/vorlesung/open-government-data/verwaltungsdaten-in-dach-und-eu/adm_de

²⁹ <https://www.arl-international.com/knowledge/country-profiles/germany/rev/3420>

municipalităților, fiind realizată de asociațiile de planificare municipală responsabile cu planificarea regională.

Autoritățile teritoriale la nivel local includ municipalitățile care fac parte dintr-un district și districtele urbane. Cele 401 raioane (294 districte rurale și 107 districte urbane) îndeplinesc funcții care le sunt atribuite fie prin lege, fie prin statut. Municipiile sunt fie municipalități mai mari care au istoric drepturi de oraș, fie municipalități mai mici fără dreptul de a deține statutul de oraș. În prezent, toate municipalitățile sunt organisme locale de autogovernare și au dreptul de a administra în mod independent toate problemele comunității locale în limitele stabilite de lege (sarcinile de autogovernare).

Municipalitățile cu un deficit financiar semnificativ în bugetul lor municipal reprezintă o excepție. Acestea sunt plasate sub supraveghere bugetară de către nivelurile administrative superioare, iar acest lucru le limitează suveranitatea bugetară, deoarece bugetele lor municipale trebuie aprobate de autoritățile superioare de supraveghere. Pe lângă gestionarea problemelor comunității locale, municipalitățile trebuie să furnizeze anumite servicii în numele guvernului federal și al statului (funcții delegate).

Mărimea municipalităților variază considerabil, în funcție de diferențele în structura localităților și de politica statului federal privind fuziunea municipalităților din ultimele decenii: Renania de Nord-Westfalia, cu 18 milioane de locuitori, are doar 396 de municipalități, în timp ce Renania-Palatinat, cu 4 milioane de locuitori, are în jur de 2.250.

Potrivit Constituției, împărțirea teritoriului federal în landuri poate fi revizuită pentru a se asigura că fiecare land are dimensiunea și capacitatea de a-și îndeplini funcțiile în mod eficient³⁰. În acest sens, se acordă o atenție deosebită legăturilor regionale, istorice și culturale, eficienței economice și cerințelor amenajării locale și regionale.

Revizuirea diviziunii existente în landuri se efectuează printr-o lege federală, care trebuie confirmată prin referendum. Landurilor afectate li se va oferi posibilitatea de a fi audiate.

Referendumul se va desfășura în landurile din ale căror teritorii sau părți de teritorii urmează să fie înființat un nou land sau un land cu limite redefinite. **Propunerea de a înființa un nou land va intra în vigoare dacă modificarea este aprobată de o majoritate pe viitorul teritoriu al unei astfel de structuri și de o majoritate în teritoriile sau părțile teritoriilor unui land afectat.** Propunerea nu va intra în vigoare dacă, pe teritoriul oricărui dintre landurile afectate, majoritatea respinge modificarea; totuși, o astfel de respingere nu va avea nicio consecință dacă în orice parte a teritoriului a cărei apartenență la landul afectat urmează să fie schimbată, o majoritate de două treimi aprobă modificarea, cu excepția cazului în care este respinsă cu o majoritate de două treimi pe teritoriul unui land afectat în ansamblu.

În cazul în care, într-o zonă rezidențială și economică clar definită și situată în două sau mai multe landuri și având cel puțin un milion de locuitori, o zecime dintre cei cu drept de vot la alegerile pentru Bundestag solicită includerea zonei respective într-un singur land, o lege federală va specifica în termen de doi ani dacă modificarea va fi

³⁰ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html

făcută în conformitate cu prevederile legale sau dacă va avea loc un referendum consultativ în landurile afectate.

Referendumul consultativ stabilește dacă modificările propuse de lege se bucură de aprobarea alegătorilor. **Legea poate înainta nu mai mult de două propuneri distincte spre examinare către alegători.** În cazul în care majoritatea aprobă o propunere de modificare a diviziunii existente a landului, o lege federală va specifica în termen de doi ani dacă modificarea se va face în conformitate cu prevederile legale. Dacă o propunere este aprobată, o lege federală care prevede înființarea landului propus va fi adoptată în termen de doi ani de la votul consultativ, iar confirmarea prin referendum nu va mai fi solicitată.

Majoritatea la referendum sau la referendumul consultativ este formată din majoritatea voturilor exprimate, cu condiția ca aceasta să reprezinte cel puțin un sfert din numărul celor cu drept de vot la alegerile pentru Bundestag. Alte detalii referitoare la referendumuri, petiții și referendumuri consultative sunt reglementate de legea federală, care poate prevedea, de asemenea, că aceeași petiție nu poate fi depusă mai mult de o dată într-o perioadă de cinci ani.

Alte modificări referitoare la teritoriul landurilor pot fi efectuate prin acorduri între landurile în cauză sau printr-o lege federală cu acordul Bundesrat-ului, dacă teritoriul care urmează să facă obiectul modificării nu are mai mult de 50.000 de locuitori. Detaliile pot fi reglementate de o lege federală care necesită acordul Bundesrat-ului și al majorității membrilor Bundestag-ului. Legea trebuie să ofere municipalităților și regiunilor afectate posibilitatea de a fi audiate.

Landurile pot revizui împărțirea teritoriului lor existent sau a unor părți ale teritoriului lor prin acord. Municipalităților și județelor afectate li se va oferi posibilitatea de a fi audiate. Acordul necesită confirmare prin referendum în fiecare land în cauză. Dacă revizuirea afectează doar o parte a teritoriului unui land, referendumul se poate limita la zonele afectate. În cadrul unui referendum în temeiul legii, majoritatea voturilor exprimate este decisivă, cu condiția ca aceasta să reprezinte cel puțin un sfert din cei cu drept de vot la alegerile pentru Bundestag. Acordul necesită aprobarea Bundestag-ului.

Articolul 20 din Legea fundamentală specifică democrația reprezentativă drept principiu de bază al guvernării în Germania. Autoritatea statului nu este exercitată direct de popor, ea fiind delegată organelor reprezentative alese. Organul parlamentar la nivel federal este Parlamentul federal, iar în fiecare stat este parlamentul statului federal. Organul ales reprezentativ în raioane este consiliul raional, în orașe este consiliul orașului, iar în municipii este consiliul municipal.

O componentă centrală a dreptului la autoguvernare locală este reprezentată de autonomia privind planificarea locală. Aceasta înseamnă că municipalitățile au libertatea politică și administrativă de a decide cu privire la utilizarea terenurilor din zona lor (de competență municipală). În acest scop, autoritățile locale folosesc instrumentele dreptului urbanismului, care sunt încorporate în sistemul de planificare și, prin urmare, liniile directoare-cadru la nivelurile superioare de planificare. În plus, municipalitățile au dreptul de a participa la amenajarea teritoriului la niveluri superioare, în conformitate cu principiul feedback-ului reciproc sau principiul compensatoriu.

În structura sa de bază, care este valabilă și astăzi, legea urbanismului a fost instituită în Germania de Vest în anii 1960 și 1970 pe baza Legii federale privind construcțiile, adoptată în 1960, și a Legii federale de amenajare a teritoriului adoptată

în 1965. De atunci, instrumentele și procedurile de planificare au rămas aproape neschimbate, existând doar o serie de modificări pentru a aborda noi probleme și provocări (cum ar fi reînnoirea urbană, protecția mediului sau o mai mare participare a cetățenilor), mai ales în ultimele decenii prin cerințele impuse de legislația UE.

Cele mai importante instrumente de planificare din cadrul acestui sistem sunt planurile strategice care descriu structura spațială viitoare a întregii țări. Pregătirea planurilor la toate nivelurile urmează procesele de pregătire a planurilor standardizate, normate legal, care includ proceduri de participare a agențiilor publice și a publicului, precum și evaluări de impact asupra mediului.

În plus, legea prevede principiile de amenajare a teritoriului, prevederi generale referitoare la organizarea spațiului, în special structura așezărilor, spațiul deschis și infrastructura. De asemenea, legea conține linii directoare pentru legislația specifică pusă în practică de statele federale.

În trecut, amenajarea teritoriului era în responsabilitatea diferitelor ministere federale. Din 2021, aceasta este o atribuție a Ministerului Federal pentru Locuințe și Dezvoltare Urbană. Nivelul de planificare a teritoriului federal se coordonează, de asemenea, cu nivelul de planificare central prin Conferința miniștrilor pentru amenajarea teritoriului. Acest comitet servește la schimbul de informații și la coordonarea amenajării teritoriului (în termeni juridici) și a problemelor de dezvoltare spațială cu importanță la nivel național.

Legea federală de planificare a teritoriului conferă statelor federale competențe extinse de planificare a teritoriului ca nivel intermediar de planificare. Acestea sunt concretizate în Actele federale de amenajare a teritoriului (Landesplanungsgesetze) atât pentru statul federal, cât și la nivel regional. Cel mai important instrument de planificare la nivel de stat federal este Planul de dezvoltare a statului federal, care formulează obiective și strategii conceptuale și spațiale pentru dezvoltarea spațială în fiecare stat.

În aceste planuri de dezvoltare se face o distincție între obiectivele de planificare a teritoriului și principiile de planificare a teritoriului. Obiectivele sunt prioritizate și stabilite în mod obligatoriu în harta planului de dezvoltare a statului. Ele trebuie să fie luate în considerare de către toate autoritățile publice în planificarea și măsurile semnificative din punct de vedere spațial. În majoritatea statelor federale, planurile de dezvoltare au un orizont de planificare de 15 până la 20 de ani și au caracter de ordonanțe legale emise de guvernul statului. Începând cu anul 2004, procesul de actualizare a acestor planuri de dezvoltare a inclus participarea publică a cetățenilor.

Sarcina amenajării regionale, care este instituționalizată foarte diferit de la stat la stat este aceea de a coordona cererile de utilizare a terenurilor și de dezvoltare spațială la nivel regional. Din punct de vedere juridic, planificarea regională face parte din planificarea statului federal, dar de facto reprezintă un nivel de planificare independent. Instrumentul central al planificării regionale este planul regional, care are aceleași elemente participative și caracter obligatoriu ca și planurile de dezvoltare ale statelor federale și au, în general, un orizont de planificare de 15 ani.

Municipalitățile sunt responsabile pentru decizia finală privind utilizarea terenului pe teritoriul lor. Amenajarea teritoriului la nivel municipal face parte din autogovernarea municipală, așa cum este garantat de Legea fundamentală. Amenajarea teritoriului urban este o sarcină municipală obligatorie reglementată de Codul federal al construcțiilor și reglementările conexe, precum și de Ordonanța de utilizare a terenurilor.

Sistemul pe mai multe niveluri de planificare spațială cuprinzătoare este modelat de trei factori de decizie. În primul rând, o procedură formală de participare este o componentă a fiecărui proces formal de planificare, atât pentru organismele responsabile de interesele publice, cât și pentru publicul larg. În al doilea rând, planificarea spațială interacționează strâns cu politicile sectoriale relevante din punct de vedere spațial, precum și cu dezvoltarea spațială (informală) pe orizontală. În al treilea rând, Uniunea Europeană influențează sistemul de planificare german. Deși UE nu are competențe proprii pentru amenajarea teritorială și, prin urmare, nu reprezintă un nivel de planificare în cadrul sistemului pe mai multe niveluri descris mai sus, ea influențează pe verticală sistemul de planificare german prin legislația sa, politicile sectoriale relevante din punct de vedere spațial și discursurile informale privind dezvoltarea spațială europeană.

GRECIA

Potrivit Constituției, Grecia este un stat unitar împărțit în regiuni administrative.

Descentralizarea administrativ-teritorială s-a realizat prin două reforme ale administrației locale, Planul Kapodistrias și Proiectul Kallikrates, care au comprimat succesiv cele 5.775 de municipalități și comunități locale în 325 de municipalități extinse, au instituționalizat 13 regiuni ca niveluri secundare ale administrației locale și au transferat un set de drepturi și competențe municipalităților și regiunilor³¹.

Reformele menționate au modificat funcționarea administrațiilor locale și au stabilit noi condiții pentru rolul structurilor locale în planificarea regională³². Programul Kallikratis, adoptat prin Legea nr. 3852/2010, a implementat o reformă administrativă majoră, fiind a doua modificare importantă a unităților administrative ale țării, după reforma care a avut loc în anul 1997³³.

Implementarea programului a început după alegerile locale din noiembrie 2010 și a fost finalizată în ianuarie 2011. Legea a fost modificată prin Programul Kleisthenis I (Legea nr. 4555/2018), pusă în aplicare din septembrie 2019.

Reformele anterioare au transformat prefecturile, în mare parte disfuncționale, în entități de autoguvernare, în care prefectii și consiliile de conducere sunt alese prin vot popular. Cele 13 regiuni administrative ale Greciei, create în anul 1987, și-au asumat competențele prefecturilor în ceea ce privește colectarea impozitelor, finanțarea structurală europeană și activitățile de trezorerie. Cu o medie de 4.661 de locuitori, un număr mare de municipalități mici și de comunități rurale au rămas totuși independente (inclusiv 88 de comunități cu o populație mai mică de 1.000 de locuitori).

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană a adoptat în mod explicit egalitatea între cetățenii săi, democrația reprezentativă și participativă și transparența în entitățile Uniunii ca fiind pilonii unei bune guvernări. În urma semnării tratatului, la 7 iunie 2010, Parlamentul Greciei a emis Legea nr.

³¹ <https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2024/06/STRUCTURE-OPERATION-LRD-ENGLISH-VERSION-2024.pdf>

³² <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/66420/>

³³ https://mpira.ub.uni-muenchen.de/66420/1/MPRA_paper_66420.pdf

3852/2010, intitulată „[Noua arhitectură a administrației locale și a administrației descentralizate - Programul Kallikrates](#)”. Principiile de bază ale legii menționate sunt, pe de o parte, limitarea structurilor administrative la două niveluri de autoguvernare, municipiile și regiunile, și unul de administrare descentralizată, iar pe de altă parte, delimitarea competențelor celor două niveluri de autoguvernare pe principiul competenței acordate, deoarece acest lucru este în mod expres corelat cu Tratatul UE. Ca urmare, cele două niveluri funcționează doar în parametrii competențelor care le-au fost acordate, iar relațiile lor sunt mai degrabă de cooperare și solidaritate decât de ierarhie și control.

Potrivit Legii nr. 4555/2018, municipiile, în funcție de populația lor, de caracteristicile lor geomorfologice deosebite, de caracteristicile de bază ale activității economice din domeniul lor de activitate, de gradul lor de urbanizare, de încadrarea sau nu în ansambluri urbane mai largi de natură metropolitană și de poziția lor în diviziunea administrativă. ale țării, se împart în următoarele categorii³⁴:

- a) *municipiile centrelor metropolitane* - această categorie include toate municipalitățile din sectoarele Central, Nord, Sud și Vest ale Atenei și Unitatea Regională Pireu din Regiunea Attica, precum și municipiile Salonic, Ampelokipi Menemeni, Kalamaria, Kordelio Evosmos, Neapolis Sykeon, Pavlou Mela și Pylaia Hortiatis a Regionalei de la Salonic.
- b) *municipiile mari continentale și municipiile Prefecturii Capitalei* - această categorie include toate municipiile continentale, precum și municipiile din Regiunea Creta și Unitatea Regională Evia, cu o populație de peste 25.000 de locuitori, inclusiv prefecturile insulare.
- c) *municipiile medii* - această categorie cuprinde toate municipiile continentale, precum și municipiile din Regiunea Creta și Unitatea Regională Evia, cu o populație cuprinsă între 10.000 și 25.000 de locuitori.
- d) *mici municipii continentale și de munte* - această categorie include toate municipiile continentale, precum și municipiile din Regiunea Creta cu o populație mai mică de 10.000 de locuitori.
- e) *municipalități insulare mari și mijlocii* - această categorie cuprinde toate municipiile insulare cu o populație de peste 3.500 de locuitori.
- f) *municipiile insulare mici* - categorie care include toate municipiile insulare, cu o populație de până la 3.500 de locuitori.

Constituția prevede că diviziunea administrativă a țării se formează pe baza condițiilor geografice, sociale, economice și de transport. Au fost specificate șapte grupuri distincte de criterii:

- populație;
- sociale;
- financiare;
- geografice;
- legate de creșterea economică;
- cultural-istorice;
- geografice (integrare spațială, mobilitate geografică și identitatea locului).

³⁴ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/385525/nomos-4555-2018>

Pe lângă satisfacerea acestor criterii, noile municipalități create prin lege, alături de trăsăturile lor funcționale și economice, susțin dezvoltarea instituțiilor și proceselor democratice locale și sunt în concordanță cu realitatea interacțiunii dintre societatea politică și civilă și cetățeni.

Organele de administrare ale comunităților sunt următoarele:

- pentru structurile comunităților cu o populație permanentă mai mare de 300 de locuitori se regăsesc:
 - Consiliul comunitar;
 - președintele consiliului comunitar.

Consiliul comunitar este format din:

- 5 membri în comunități cu o populație permanentă cuprinsă între 301 și 2.000 de locuitori;
- 7 membri în comunități cu o populație permanentă cuprinsă între 2.001 și 10.000 de locuitori;
- 11 membri în comunități cu o populație permanentă cuprinsă între 10.001 și 50.000 de locuitori;
- 15 membri în comunități cu o populație permanentă de peste 50.001 de locuitori.

Organul comunităților cu o populație permanentă de până la 300 de locuitori este președintele comunității.

Poate fi ales primar:

- a) cetățeanul care are capacitatea de a vota și a împlinit vârsta de 21 de ani în ziua alegerilor;
- b) cetățeanul unui stat membru al Uniunii Europene, care a împlinit vârsta de 21 de ani în ziua alegerilor și are capacitatea de a vota, în conformitate cu prevederile legislației în materie.

Pot fi aleși consilieri municipali, consilieri ai unei comunități cu o populație permanentă de peste 300 de locuitori sau președinte al unei comunități cu o populație permanentă de până la 300 de locuitori:

- a) cetățeanul care are capacitatea de a vota și a împlinit vârsta de 18 ani în ziua alegerilor;
- b) cetățeanul unui stat membru al Uniunii Europene, care a împlinit vârsta de 18 ani în ziua alegerilor și are capacitatea de a vota, în conformitate cu prevederile legale.

În conformitate cu prevederile legale, în Grecia există în prezent 333 de municipalități. Potrivit prevederilor Legii nr. 3852/2010, municipalitățile sunt persoane juridice locale de drept public și constituie primul nivel de autogovernare locală³⁵. Municipiul este condus de consiliul municipal, comitetul de finanțe, comitetul pentru calitatea vieții, comitetul executiv și primar.

Regiunea teritorială a fiecărui municipiu înființată prin lege este formată din regiunile teritoriale ale Organizațiilor Locale de Autogovernare (OLG) fuzionate. Aceste regiuni teritoriale constituie unitățile municipale ale noii structuri și poartă denumirea

³⁵ https://www-publicrevenue-gr.translate.google.com/elib/view?d=gr/act/2010/3852&x_tr_sch=http&x_tr_sl=el&x_tr_tl=ro&x_tr_hl=ro&x_tr_pto=wapp

municipiului sau comunității. **Direcțiile municipale în care sunt împărțite localitățile și reședința municipiilor cu o populație mai mare de 100.000 de locuitori au fost redenumite comunități municipale.** Actualele comunități municipale continuă să existe dacă a fost emis un decret prezidențial de împărțire a zonelor municipale, indiferent de schimbările ulterioare ale numărului populației³⁶.

Regiunile sunt persoane juridice de drept public și constituie al doilea nivel de autogovernare locală. Acestea planifică, programează și implementează politici la nivel regional în limitele competențelor lor, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile și coeziunii sociale ale țării, ținând cont de politicile naționale și europene.

În funcția de secretar al unei administrații descentralizate sunt numite persoane care au cel puțin:

- (a) o diplomă dintr-o instituție de învățământ superior a țării sau o școală echivalentă din străinătate;
- (b) diplomă de master sau diplomă de doctor;
- (c) cunoștințe foarte bune de engleză/franceză/germană/italiană sau spaniolă.

Regiunile elaborează, planifică și implementează politici regionale în contextul competențelor lor, conform principiilor transparenței, eficacității și eficienței.

Regiunile își exercită competențele în cadrul legilor și reglementărilor administrative relevante, în domeniile:

- b. planificare, dezvoltare;
- c. agricultura, zootehnie, pescuit;
- d. resurse naturale, energie-industrie (gospodărirea apei, minerale, energie, industrie și producție);
- e. ocuparea forței de muncă, comerț, turism;
- f. transporturi, comunicații;
- g. lucrări edilitare, amenajarea teritoriului, mediu;
- h. sănătate;
- i. educație, cultură, sport.

Secretarul administrației descentralizate este responsabil pentru implementarea politicii guvernamentale în problemele legate de administrarea descentralizată:

- reprezintă administrația descentralizată și conduce toate serviciile și angajații acestor structuri;
- dirijează, coordonează, supraveghează și controlează acțiunea serviciilor și angajaților săi în direcția implementării politicilor guvernamentale planificate, serviciilor sau specializării acestora;
- asigură funcționarea ordonată a serviciilor administrației descentralizate și cooperează cu șeful administrației descentralizate în orice chestiune de competența acestuia din urmă;
- secretarul administrației descentralizate exercită și atribuțiile privind punctele de frontieră terestre.

³⁶ <https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2024/06/STRUCTURE-OPERATION-LRD-ENGLISH-VERSION-2024.pdf>

Reproiectarea integrată a celor două niveluri de guvernare a presupus integrarea acestora cu administrația descentralizată de stat, a cărei existență este prevăzută în Constituție. Odată cu adoptarea noilor prevederi, administrația descentralizată a statului s-a transferat la nivelul unităților teritoriale mai mari (administrații descentralizate) care, în baza standardelor funcționale și de dezvoltare, au fost concepute pentru a răspunde nevoilor de coeziune teritorială, socială și economică și să promoveze competitivitatea globală a națiunii. Proiectarea sistemului de guvernare pentru noile regiuni autonome a fost similară cu cea abordată pentru regiunile anterioare, dar a ținut cont de diferențele de dimensiune și de funcții dintre cele două niveluri de administrație locală.

Cu excepția consiliului municipal și a consiliului regional, programul aprobat a instituit o nouă structură, Comitetul executiv care, în municipii, este format din primar și viceprimari, iar în regiune din guvernatorul regional și viceguvernatorii regionali și constituie organismul colectiv pentru exercitarea, coordonarea și responsabilitatea funcției executive în administrația locală. Comitetul executiv servește ca organ colectiv de coordonare și executiv al municipalității.

ITALIA³⁷

Baza legală:

[Constituția Italiei](#)

[LEGEA 15 martie 1997, nr. 59](#), Delegare la Guvern pentru atribuirea de funcții și sarcini către regiuni și autorități locale, pentru reforma administrației publice și pentru simplificarea administrativă.

[LEGEA 15 mai 1997, nr. 127](#), Măsurile urgente pentru eficientizarea activității administrative și a procedurilor de luare a deciziilor și de control.

[LEGEA 8 martie 1999, nr. 50](#), Dereglementarea și textele consolidate ale normelor privind procedurile administrative - Legea de simplificare 1998.

[Legii 56/2014 privind orașele metropolitane, provinciile și uniunile și fuziunile de municipii](#)
[Legea municipiilor mici - Legea 158/2017](#)

În conformitate cu Constituția din 1947, Republica Italiană este „unitară”, recunoscând în același timp principiile autonomiei locale și ale descentralizării. Cu toate acestea, astăzi, Italia este considerată o țară „regionalizată”. În acest sens, regionalismul s-a instaurat progresiv după al Doilea Război Mondial, ca reacție la înalta centralizare care a caracterizat regimul fascist. Funcțiile și responsabilitățile regionale au fost lărgite în special în anii '90, prin așa-numitele legi „Bassanini” (în special Legea 59/1997) care au propulsat modernizarea instituțiilor subnaționale și a guvernării și introducerea alegerilor directe a primarilor.

Reforme sectorului public italian au implicat, în general, toate nivelurile de guvernare (administrații centrale, regiuni, provincii, administrații locale, agenții, spitale, universități) cu diferite grade de intensitate. În cazul specific al administrațiilor locale, reformele de la începutul anilor '90 **au presupus o creștere a autonomiei în trei domenii cheie:**

³⁷ ³⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19956&langId=en>

- **autonomie organizațională** (managerială) reglementată prin Legea privind reforma administrației locale din 1990, reforma serviciului public în 1993 și reforma contabilității administrației locale în 1995;
- **autonomia financiară** prin introducerea impozitelor locale și reducerea progresivă a subvențiilor interguvernamentale; în special, în 1993 a fost introdus impozitul pe proprietatea municipală, iar în 1999, administrațiile locale au introdus suprataxele pentru impozitul pe venit;
- **autonomia decizională**, cu descentralizarea funcțiilor și competențelor administrative de la nivelurile centrale către nivelurile locale ale guvernului și simplificarea procedurilor administrative (Legile 59/1997 și 127/97 - „Legile Bassanini”).

Procesul de reformă a fost în mare parte finalizat în 2001 prin intermediul reformei celei de-a doua părți a Constituției italiene și introducerea subsidiarității orizontale ca principiu orientativ pentru atribuirea responsabilităților între diferite niveluri de guvernare. Astfel, prin modificările apărute la nivel constituțional au fost redistribuite nu numai competențele legislative între guvernele centrale și regionale (articolul 117), ci și funcțiile administrative între administrațiile centrale și locale (conform articolul 118 și 119 se acordă o mai mare autonomie financiară nivelurilor mai scăzute ale guvernului).

Deși scopul principal al acestor reforme a fost acela de a spori eficiența, responsabilitatea, gestionabilitatea și autonomia într-un guvern cu mai multe niveluri, rezultatele și impactul lor au fost controversate. În mod special, o fost observată o creștere generală a cheltuielilor din sectorul public italian (în ultimii 15 ani).

În primul rând, transferul puterilor dinspre administrațiile centrale către cele locale nu a reușit să producă reducerile de cheltuieli preconizate în cazul entităților centrale, în timp ce, de cealaltă parte a spectrului, administrațiile locale și-au mărit în general cheltuielile pentru a-și gestiona noile funcții. Pe scena politică italiană, acest rezultat este cunoscut sub numele de *costul descentralizării*.

În al doilea rând, relațiile financiare interguvernamentale ineficiente (caracterizate prin subvenții calculate pe cheltuieli istorice, acordarea ajutorului financiar de la centru și lipsa mecanismelor de sancțiune pentru indisciplina fiscală a administrației locale) **au avut tendința de a stimula cheltuielile în cadrul administrațiilor locale** și de a produce deficite nesustenabile.

În al treilea rând, descentralizarea serviciilor, atunci când este însoțită de factori negativi precum costurile irecuperabile, generează adesea ineficiențe și cheltuieli publice mult mai mari. Mai mult, descentralizarea serviciilor a implicat adesea înființarea de organizații private deținute de administrațiile locale care, fiind politizate, s-au dovedit adesea ineficiente și prost gestionate.

Un alt efect negativ al reformei constituționale din 2001 a fost resimțit prin intermediul introducerii de competențe legislative similare la nivel național și regionale în domenii precum politica, energia, turismul, industria. Astfel au apărut conflicte între guvernele regionale și centrale, iar mecanismele de coordonare au slăbit. Remodelarea macrostructurii sectorului public prin redefinirea responsabilităților a generat o formă hibridă și complexă de guvernare pe mai multe niveluri. După o perioadă de creștere constantă a autonomiei administrației locale de la mijlocul anilor '80, guvernul central a redus, din 1999, progresiv autonomia financiară a administrațiilor locale.

Fiecare regiune are un statut care servește drept constituție regională, care determină forma de guvernare și principiile fundamentale ale organizării și funcționării regiunii, așa cum sunt prevăzute de Constituție (articolul 123). Cele cinci regiuni cu autonomie specială au primit acest statut în constituția inițială, în timp ce restul de cincisprezece regiuni cu statut ordinar au fost înființate în 1970, iar funcțiile lor administrative au fost transferate între 1972 și 1977. Principala diferență între statutul special și statutul obișnuit este că, în timp ce statutul ordinar se adoptă și se modifică prin legea regională, statutul special se adoptă prin legea constituțională, precum și orice modificare a acestuia.

Reforma Titlului V al Constituției din 2001 a sporit competențele regiunilor cu statut ordinar, în special în ceea ce privește subiectele cu jurisdicție concomitentă între stat și regiune. Într-o oarecare măsură, această reformă a slăbit distincția dintre Regiunile cu statut ordinar și special.

Regiunile au competențe legislative și administrative, definite prin statutul lor.

În ceea ce privește provinciile și municipiile și orașele metropolitane, autonomia lor statutară a fost recunoscută în 1990 și consacrată în Constituție în 2001.

După intrarea în vigoare a [Legii 56/2014 privind orașele metropolitane, provincii și uniuni și fuziuni de municipii](#) a început un proces de suprimare a provinciilor prin reducerea puterii acestora, întărirea rolului Regiunilor și Municipalităților și conferirea mai multor responsabilități orașelor metropolitane. Rezultatele acestei reforme au fost următoarele: provinciile și-au pierdut statutul de organe electivă și au devenit un organism teritorial pentru zone largi (ente teritoriale de area vasta), responsabil de planificarea teritorială mai largă și de livrarea programelor. În al doilea rând, orașele metropolitane au fost recunoscute ca entități guvernamentale cu responsabilitățile fostelor provincii. În al treilea rând, municipalitățile mai mici au fost încurajate să fuzioneze cu altele mai mari.

În prezent, există 20 de regiuni (dintre care 15 au un statut obișnuit și 5 au un statut special care le garantează mai multe puteri), 103 provincii și 7904 de municipalități (comuni). Cu toate acestea, doar 136 dintre aceste municipalități au o populație mai mare de 50.000 de locuitori, în timp ce peste 92% din municipalități au o populație care nu ajunge la 15.000 de locuitori (un total de 7.466 de municipalități). Acesta este principalul motiv pentru care cooperarea inter-municipală s-a dezvoltat, chiar dacă rezultatele sunt încă destul de modeste.

Din cele 107 provincii, 14 sunt orașe metropolitane, iar două corespund provinciilor autonome. Ele sunt recunoscute ca entități administrative obișnuite de al doilea nivel și, în total. Autonomia provinciilor, orașelor metropolitane și municipiilor este mai limitată decât cea regională, din cauza lipsei lor de autonomie legislativă. Aceste unități au funcții administrative specifice și competență generală pentru afacerile locale, cu toate acestea, statul sau regiunile le pot delega competențe suplimentare. Orașele metropolitane se bucură de aceleași puteri ca și provinciile pe care le-au înlocuit, dar au responsabilități suplimentare legate de problemele întâlnite în mod obișnuit în zonele urbane mari (de exemplu, transportul, planificarea locală). Astfel, ele cuprind o autoguvernare locală în același timp cu răspunderea Guvernului central. Zece orașe metropolitane au fost înființate prin Legea 56/2014, și anume Roma, Milano, Napoli, Torino, Bari, Florența, Bologna, Genova, Veneția

și Reggio Calabria. Alte trei au fost înființate în 2015 – Palermo, Catania și Messina – și Cagliari în 2016.

La 6 iulie 2020, a fost lansat un grup de studiu pentru modificarea reglementărilor autorităților locale desemnate de ministrul de interne, tot în vederea elaborării unui proiect de lege specific în materie, în vederea depășirii exercitării obligatorii a funcțiilor fundamentale ale municipalităților mici, supuse în mod repetat extinderii termenelor de aplicare. Curtea Constituțională a intervenit în cauză prin sentința din 4 martie 2019, nr. 33. Termenul de exercitare a funcțiilor în formă asociată a fost prelungit cel mai recent până la 31 decembrie 2022 (prin decretul-lege nr. 228 din 2021) în așteptarea punerii în aplicare a hotărârii Curții și definirii unui nou model organizatoric de management al funcțiilor municipale³⁸.

Managementul asociat al funcțiilor și serviciilor municipale are ca scop depășirea dificultăților asociate fragmentării municipiilor mici, pentru raționalizarea cheltuielilor și pentru realizarea unei mai mari eficiențe a serviciilor.

Legea prevede posibilitatea exercitării funcțiilor locale în formă asociată prin două instrumente:

- convenția;
- uniunea municipiilor.

Autoritățile locale pot încheia acorduri speciale între ele pentru a îndeplini anumite funcții și servicii în mod coordonat.

Alternativ, două sau mai multe municipii pot forma un consiliu, un adevărat organism local cu statut propriu și organe reprezentative, pentru exercitarea stabilă a funcțiilor și serviciilor.

Legea prevede două tipuri de exercițiu în formă asociată prin unire a municipiilor sau convenții: cel facultativ, pentru exercitarea asociată a anumitor funcții și cel obligatoriu, pentru municipiile cu o populație de până la 5.000 de locuitori pentru exercitarea atribuțiilor fundamentale.

Regiunile au sarcina de a identifica nivelurile teritoriale optime pentru exercitarea asociată a funcțiilor municipale, precum și de a promova și încuraja asociațiile.

Prevederi de stimulare sunt, de asemenea, avute în vedere de către stat sub formă de contribuții și subvenții pentru respectarea pactului de stabilitate internă. Stimulentele sunt destinate atât municipalităților care stipulează acorduri sau care formează uniuni de municipii, cât și celor care dau naștere la fuziuni de municipii.

Fuziunea a două sau mai multe municipii, cu înființarea unui nou municipiu, constituie cea mai completă formă de simplificare și raționalizare a realității municipiilor mici. Fuziunile municipalităților beneficiază și de stimulente de stat.

Intrarea în vigoare a exercitării obligatorii a tuturor funcțiilor municipale de către municipiile mici a fost prelungită de mai multe ori, cel mai recent până la 31 decembrie 2022 prin [Decretul Legislativ 228/2021](#).

³⁸ https://www.camera.it/temiap/documentazione/temi/pdf/1105809.pdf?_1555520990223

Legea nr. 56 din 2014 pentru reforma autorităților locale, pe lângă înființarea orașelor metropolitane și redefinirea profundă a sistemului de provincii, a modificat semnificativ și reglementările privind uniunile și fuziunile municipiilor. Instituția unirii municipiilor a fost simplificată prin desființarea unei forme speciale de unire, adică uniunea pentru exercitarea facultativă a tuturor funcțiilor municipale. Alte prevederi intervin apoi în chestiuni de organizare internă, statutul administrațiilor locale și funcțiile uniunilor municipalităților. Mai mult, au fost stabilite diverse măsuri de facilitare și organizare pentru fuziunea municipiilor care vizează, pe de o parte, protejarea specificului municipiilor care au fuzionat și, pe de altă parte, menținerea oricăror reguli și stimulente mai favorabile și în noul municipiu, beneficiind municipalitățile implicate în fuziune. Se definesc apoi unele prevederi organizatorice de tip procedural pentru a reglementa trecerea de la vechea la noua conducere, în principal în ceea ce privește aprobarea situațiilor financiare. Se introduce o nouă procedură de fuziune a municipiilor prin constituire: se prevede ca municipalitatea absorbantă să-și păstreze personalitatea și organele proprii, în timp ce organele municipalității încorporate expiră.

Legea nr. 56 din 2014 a menținut cele două tipuri de fuziuni prevăzute anterior: cea facultativă pentru exercitarea asociată a unor funcții și cea obligatorie pentru municipiile cu o populație de până la 5.000 de locuitori pentru exercitarea funcțiilor fundamentale de către comun. Ambele se aplică metodele definite de art. 32 din TUEL (decretul legislativ nr. 267 din 2000). Pentru uniunile obligatorii a fost stabilită o altă limită demografică minimă necesară constituirii uniunii, stabilită la 3.000 de locuitori în cazul municipiilor aparținând sau aparținând comunităților de munte (cel puțin trei municipii). Statul și regiunile, potrivit propriilor competențe, pot atribui și unele funcții provinciale și uniunilor de municipii.

Obligația exercitării în comun a funcțiilor municipiilor mici a fost stabilită (prin decretul-lege nr. 78 din 2010) cu următorul termen:

- până la 1 ianuarie 2013 în ceea ce privește cel puțin trei dintre funcțiile fundamentale
- până la 30 septembrie 2014, în ceea ce privește alte trei dintre funcțiile fundamentale
- până la 31 decembrie 2014, în ceea ce privește restul funcțiilor fundamentale menționate la punctul 27.

Aceste termene au fost prelungite:

- la 31 decembrie 2015 prin Decret Legislativ 192/2014 (art. 4, alin. 6-bis);
- la 31 decembrie 2016 prin Decret Legislativ 210/2015 (art. 4, alin. 4);
- la 31 decembrie 2017 prin Decret Legislativ 244/2016 (art. 5, alin. 6);
- la 31 decembrie 2018 prin Legea 205/2017 (art. 1, alin. 1120, lit. a);
- la 30 iunie 2019 prin Decret Legislativ 91/2018 (articolul 1, alin.2-bis);
- la 31 decembrie 2019 prin Decret Legislativ 135/2018 (articolul 11-bis, alin.1);
- la 31 decembrie 2020 de către D.L. 162/2019 (art. 18-bis, alin. 1);
- la 31 decembrie 2021 de către D.L. 183/2020 (art. 2, alin. 3);
- la 31 decembrie 2022 de către D.L. 228/2021 (art. 2, alin. 1).

[Legea municipiilor mici - Legea 158/2017](#), art. 13, a stabilit că municipiile care îndeplinesc în mod obligatoriu funcțiile fundamentale în formă asociată printr-o uniune a municipiilor sau o uniune a municipiilor de munte trebuie să îndeplinească și funcțiile de programare aferente aspectelor de dezvoltare socio-economică, precum și cele referitoare la utilizarea resurselor financiare necesare, provenite tot din fondurile structurale ale Uniunii Europene. De asemenea, este o funcție fundamentală a municipalităților să desfășoare, în raza municipiului, activitățile de planificare a protecției civile și de management al salvării cu referire la structurile cărora le aparțin (Decretul legislativ 1/2018, Codul protecției civile, art. 12, paragraful 1).

Fuziunea municipiilor

Măsurile de facilitare a fuziunii municipalităților au fost prevăzute în mod expres de legea 56/2014 (alineatul 116 și următoarele).

În primul rând, stabilește că în municipiile create în urma fuziunii mai multor municipii, statutul noului municipiu poate prevedea „forme particulare de legătură” între organismul local creat în urma fuziunii și comunitățile care aparțineau municipiilor inițiale (alin. 116).

O măsură de accelerare a procedurii de adoptare a statutului prevede că municipiile care au demarat procedura de fuziune pot, chiar înainte de înființarea noii entități, să-și definească statutul, care trebuie aprobat într-un text conform de către toate consiliile municipale; acest statut „provizoriu” intră în vigoare odată cu înființarea noului municipiu și va rămâne în vigoare până la eventuala modificare de către organele municipiului rezultat în urma comasării. De asemenea, se are în vedere ca statutul noului municipiu, și nu legea regională să fie cel care îl instituie, care conține măsuri adecvate pentru a se asigura că comunitățile de municipii implicate în fuziune sunt forme de participare și descentralizare a serviciilor (alin. 117).

De asemenea, sunt avute în vedere următoarele măsuri suplimentare de facilitare:

- reglementările mai favorabile avute în vedere pentru municipiile cu o populație mai mică de 5.000 de locuitori și pentru uniunile de municipii continuă să se aplice și noului municipiu rezultat din comasarea municipiilor cu mai puțin de 5.000 de locuitori (alin. 118);
- noua municipalitate poate utiliza marjele de datorie admise chiar și pentru una dintre municipalitățile inițiale, chiar și în cazul în care unificarea bilanțurilor nu are ca rezultat posibilă marjele de datorie suplimentare (punctul 119);
- obligația de exercitare în comun a funcțiilor municipale fundamentale, prevăzută pentru municipiile cu mai puțin de 5.000 de locuitori, este atenuată și, în unele cazuri, renunțată în cazul unei fuziuni. În special, legea regională poate stabili o altă dată de intrare în vigoare a obligației sau poate modifica conținutul acesteia; în orice caz, în lipsa unei legi regionale, municipiile rezultate din comasare cu o populație de cel puțin 3.000 de locuitori (2.000 dacă este de munte) sunt exceptate de la obligație pe durata unui mandat electoral (alin. 121).
- înființarea noului municipiu nu lipsește teritoriile municipiilor dispărute de beneficiile stabilite de Uniunea Europeană și de legile de stat în favoarea acestora; în plus, transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor mobile și

imobile de la municipalitățile dispărute către noul municipiu este scutit de taxe (punctul 128).

Se definesc apoi unele prevederi organizatorice de tip procedural pentru a reglementa trecerea de la vechea la noua conducere, în principal în ceea ce privește aprobarea bugetelor; tot în acest caz obiectivul este de a facilita fuziunea acestora.

În special, este de așteptat ca:

- primarii municipiilor care fuzionează îl asistă pe comisarul desemnat pentru conducerea municipiului rezultat din fuziune până la alegerea primarului și a consiliului municipal al noului municipiu; în special, primarii, întrunindu-se în comitet consultativ, își exprimă opinia cu privire la schema bugetară și la subiectul variantelor de urbanism (alin. 120);

- orice atribuții externe atribuite consilierilor municipali ai municipiilor implicate în fuziune și numirile municipale continuă până la numirea succesorilor (paragraful 122);
- resursele alocate municipalităților individuale pentru politicile de dezvoltare a resurselor umane și de productivitate a personalului, prevăzute de contractul colectiv de muncă al sectorului și regiunilor locale autonome din 1 aprilie 1999, se virează într-un singur fond al noului municipiu cu aceeași destinație (alin. 123);
- toate actele, inclusiv bugetele, ale municipiilor implicate în fuziune rămân în vigoare până la intrarea în vigoare a actelor corespunzătoare ale comisarului sau organelor noului municipiu (alin. 124, lit. a);
- auditorii expiră la momentul înființării noului municipiu; până la numirea noului organ de control, funcțiile sunt îndeplinite de către organul de control în funcție în municipiul cel mai populat (alin. 124, lit. b);
- prevederile statutului și regulamentului de funcționare al consiliului municipal al municipiului dispărut cu cea mai mare dimensiune a populației se aplică noului municipiu până la aprobarea noului statut (alin. 124, lit. c);
- bugetul estimativ al noului municipiu trebuie aprobat în termen de 90 de zile de la constituire de noul consiliu municipal, fără a aduce atingere oricărei prelungiri prevăzute prin decret al ministrului de interne (alin. 125, lit. a);
- în scopul exercițiului provizoriu se ia ca referință suma resurselor alocate în bugetele aprobate definitiv de municipiile stinse în anul precedent (alin. 125, lit. b);
- noua municipalitate aprobă bilanțul municipiilor dispărute și preia atribuțiile aferente certificărilor pactului de stabilitate și declarațiilor fiscale (alin. 125, lit. c);
- în scopul determinării populației legale, populația municipiului nou corespunde cu suma populației municipiilor dispărute (alin. 126);
- menționarea rezidenței în actele cetățenilor și întreprinderilor rămâne valabilă până la expirare, chiar dacă ulterior datei de înființare a noului municipiu (alin. 127);

- codurile poștale ale municipiilor preexistente pot fi păstrate în noul municipiu (paragraful 129).

O importanță deosebită a avut introducerea prin Legea 56/2014 și a unei noi modalități de comasare a municipiilor, respectiv fuziunea prin „încorporare”, de către o municipalitate ”încorporatoare”, a unei municipalități învecinate „încorporată”. Fără a aduce atingere prevederilor articolului 15 din TUEL (înmatricularea se face prin lege regională și se organizează referendum în rândul populațiilor vizate), noua procedură prevede că municipiul dobânditor își păstrează personalitatea și organele proprii, în timp ce organele municipiului încorporat se dizolvă. Pentru a-l proteja pe acesta din urmă, se are în vedere ca statutul municipalității achiziționate să fie completat cu măsuri adecvate de participare și descentralizare (paragraful 130).

În cursul legislaturii XVII, tot în urma inovațiilor introduse de legea nr. 56/2014 (așa-numita lege „Delrio”), au fost emise numeroase prevederi menite să ofere stimulente financiare pentru procesele de agregare și administrare asociată a funcțiilor, în special în ceea ce privește fuziunea municipiilor.

S-a manifestat un interes din ce în ce mai mare din partea municipalităților, în special a celor cu dimensiuni demografice reduse, față de aceste noi forme de guvernare, tot ca răspuns la cadrul financiar și de reglementare dificil ce a caracterizat sectorul autorităților locale în ultimii ani. Astfel, au fost emise numeroase prevederi, în special de natură financiară, pentru a încuraja procesele de unificare între municipii, și în special pentru a încuraja fuziunea municipiilor, majorarea alocăției financiare alocate în bugetul de stat pentru plata contribuțiilor extraordinare care le revin și creșterea cuantumului contribuției plătibile către fiecare municipalitate.

Se reamintește că pentru a favoriza fuziunea municipiilor, articolul 15, alin. 3 din Decretul legislativ nr. 267/2000 (Textul consolidat al autorităților locale) prevede că statul plătește contribuții extraordinare speciale pentru cei zece ani începând de la data fuziunii, proporționale cu o cotă din transferurile datorate municipalităților individuale care fuzionează. În acest scop, legea prevede că în fiecare an, printr-un decret al ministrului de interne sunt reglementate modalitățile de repartizare a contribuției.

În sfârșit, se reamintește că legea nr. 158/2017, care conține măsuri pentru sprijinirea și punerea în valoare a municipiilor mici, prevede că municipiile înființate în urma unei fuziuni între municipii având fiecare populație până la 5.000 de locuitori.

Pe lângă stimulentele de natură financiară, în sistemul juridic sunt prevăzute măsuri suplimentare de stimulare pentru procesele de unire și fuziune a municipiilor.

Acestea includ prevederile introduse de paragraful 450 din legea nr. 190/2014, modificată recent de art. 21 din Decretul legislativ Nu. 50/2017, care prevăd o aplicare mai restrânsă, pentru municipiile care procedează la fuziunea, în primii cinci ani ai fuziunii propriu-zise, a restricțiilor referitoare la dreptul de angajare și la raporturile de muncă pe durată determinată, sau a prevederilor în temeiul art.1, alin.229, din legea stabilității pentru anul 2016 (legea nr. 208/2015) care autorizează din 2016 municipiile înființate din 2011 ca urmare a fuziunilor, precum și uniunile de municipii, fără a aduce atingere prevederilor generale, constrângeri privind cheltuielile de personal, să angajeze personal permanent în

limita a sută la sută din cheltuielile aferente personalului permanent care a părăsit serviciul în anul precedent³⁹.

PORTUGALIA

[Constituția Portugaliei](#)

[Legea nr.4/2004, din 15 ianuarie](#), Stabilește principiile și standardele pe care trebuie să le urmeze organizarea administrației directe a statului.

[Legea nr.3/2004, din 15 ianuarie](#), Aproba legea-cadru pentru instituttele publice

[Legea nr.22/2012](#), Cadrul legal pentru reorganizarea administrativ-teritorială locală

Comunitățile teritoriale din Portugalia continentală sunt împărțite în "parohii civile" (freguesias), municipalități (municípios) și regiuni administrative (regiões administrativas). Constituția consacră principiile descentralizării administrative (articolul 237) și ale autonomiei financiare a autorităților locale (articolul 238).

Portugalia are două regiuni autonome: Azore și Madeira. Datorită particularităților lor geografice, economice, sociale și culturale, precum și a aspirațiilor istorice ale locuitorilor lor, aceste insule beneficiază de o formă specifică de organizare autonomă. Ei se bucură de o putere legislativă largă și își adoptă propriile politici, cu excepția domeniilor politicii externe, apărării și securității interne. Cele două regiuni autonome au două organe de guvernare, și anume o adunare legislativă și un guvern regional. Autoritățile lor locale sunt împărțite în "parohii civile" și municipalități. Azore și Madeira sunt considerate regiuni ultraperiferice ale Uniunii Europene.

Există cinci regiuni administrative în Portugalia continentală. Acestea răspund de serviciile administrative descentralizate, beneficiind în acest scop de autonomie financiară și administrativă. Cu toate acestea, regiunile administrative nu au consilii alese. În 1998, într-un referendum la nivel național, alegătorii portughezi au respins o propunere de reformă a regionalizării care ar fi creat regiuni autonome. Administrarea regiunilor este în principal responsabilitatea Comisiilor Regionale de Coordonare și Dezvoltare (CCDR), organe descentralizate ale guvernului central cu autonomie financiară și administrativă.

Regiunile administrative și regiunile autonome sunt considerate zone de nivel NUTS 2 și își pot implementa propriile programe operaționale regionale (POR). Regiunile autonome sunt, de asemenea, considerate zone de nivel NUTS 1 și 3.

Portugalia are 308 municipalități, aproape toate subdivizate în mai multe "parohii civile". Organele reprezentative ale unui municipiu sunt adunarea municipală (assembleia municipal) și consiliul municipal (câmara municipal). Adunarea municipală este un organ deliberativ și decizional. Este compus din membri aleși prin vot direct pentru un mandat de patru ani, precum și președinții tuturor consiliilor parohiale civile care fac parte din municipiu. Numărul membrilor aleși prin vot direct trebuie să fie mai mare decât cel al președinților consiliilor parohiale civile. Consiliul municipal este organul executiv colegial al municipiului.

Membrii săi sunt aleși prin vot universal direct. Este condus de primar (presidente). Municipalitățile se pot grupa în asociații și federații pentru a-și gestiona activitățile și interesele comune.

³⁹ http://www.upinet.it/docs/contenuti/2017/02/1_ASSEMBLEA%20PRESIDENTI%20LEGGERO.pdf

În Portugalia există 3.092 de parohii civile. Organele lor reprezentative sunt adunarea parohială civilă (assembleia de freguesia) și consiliul parohial civil (junta de freguesia).

Adunarea parohială civilă este organul deliberativ al parohiei civile. Membrii săi sunt aleși pentru un mandat de patru ani. Consiliul parohial civil este organul executiv colegial al parohiei civile. Președintele acestuia (presidente) este membru al consiliului municipal de care depinde parohia. Parohiile se pot reuni în asociații pentru a-și gestiona activitățile și interesele comune.

Sarcinile municipalităților și parohiilor civile vizează satisfacerea nevoilor comunităților locale, de exemplu în ceea ce privește dezvoltarea socio-economică, amenajarea teritoriului, serviciile publice, colectarea apelor uzate, cultură, mediu etc.

Pe lângă municipalități și parohii civile, Portugalia are și alte tipuri de autorități locale, cum ar fi 21 de comunități intermunicipale (comunidades intermunicipais), asociații de municipalități și două zone metropolitane (áreas metropolitanas) – Lisabona și Porto – precum și comunități urbane. Funcția lor principală este coordonarea investițiilor municipale de interes comun. Managementul strategic, economic, social și teritorial intră și în atribuțiile lor.

Principalul nivel de organizare teritorială este sistemul municipal de guvernare locală. Cu toate acestea, cele patru decenii de dictatură au fost responsabile pentru supra-centralizarea guvernării, până la Revoluția din 1974, când o nouă Constituție a definit Portugalia ca un stat unitar care include două regiuni autonome cu propriile instituții de autoguvernare, dar una care trebuie respectă în structura și activitățile sale, principiul subsidiarității, autonomia autorităților locale și descentralizarea democratică a administrației publice. Aceste principii au reprezentat o ruptură absolută cu trecutul, dar practica s-a dovedit a fi problematică. Municipalitățile reprezintă cei mai importanți actori regionali, fiind istorici și legați de identitatea portugheză, deși depind de resursele statului central. Comunele au funcții foarte limitate, resurse reduse și capacitate tehnică și administrativă redusă.

Regiunile administrative nu au fost create reflectând cereri teritoriale / regionale limitate pentru astfel de structuri și opoziție centralistă față de regionalizare. Cu toate acestea, inexistența regiunilor administrative este echilibrată de crearea de structuri deasupra municipalității, deoarece există și instituții supra-municipale și organe regionale de-concentrate⁴⁰ (de exemplu, comisiile regionale de coordonare și dezvoltare) cu putere limitată. În special, au apărut mai multe asociații ale municipalităților, inclusiv Asociația Națională a Municipiilor, care a fost creată ca un grup de interes și presiune pentru a face lobby în numele membrilor săi. Dar, dacă descentralizarea a apărut ca un element cheie pentru reorganizarea politică și instituțională, dualitățile profunde care divizează țara - zonele de coastă și de interior, de nord și de sud, urbane și rurale, precum și o distribuție dezechilibrată a resurselor și a veniturilor au continuat să favorizeze concentrarea puterilor și a organelor administrative din capitală. Multe probleme cheie ale statului, atât despre distribuția, cât și despre democratizarea sistemului politic, au fost nesoluționate. Statul a

⁴⁰ Aceste organisme regionale aparțin structurii administrației centrale.

rămas extrem de centralizat și dominant în domeniul elaborării politicilor, ca în perioada anterioară anului 1974.

Deși își pot gestiona bugetul și pot legifera, guvernele regionale și locale depind întotdeauna de guvernul central și de ceea ce este prevăzut în bugetul de stat (Orçamento do Estado).

Reforma administrației publice din Portugalia a fost dependentă aproape întotdeauna de luarea deciziilor în Guvernul central, chiar și modificările la nivel local, precum cele introduse în 2012 (Regimul juridic pentru reorganizarea administrativă municipală - legea nr. 22/2012)⁴¹ și reorganizarea administrativă a teritoriului Parohiei (legea nr. 11-A / 2013), care au contribuit esențial la reducerea numărului de comune din țară, sunt modificări legislative în sfera puterii centrale⁴². După reformă, numărul *parohiilor* a scăzut cu aproximativ 27% (de la 4260 la 3091) – dintre care acum sunt 2882 pe continent.

"Parohia" este o autoritate infra-municipală, extinzându-se pe întreg teritoriul național, este aproape inexistentă în țările europene (parohiile civile / *parish* din Marea Britanie fiind cele mai asemănătoare din punct de vedere funcțional). Constituția conferă parohiei relevanță datorită tradiției sale laice și a dimensiunii (populației și/sau teritoriale) a municipalităților. Are organe proprii (deliberative și executive), atribuții și competențe, bunuri și finanțe proprii; nedepinzând ierarhic de municipiu, o completează în guvernarea locală, datorită legăturii puternice cu teritoriul și comunitățile de rezidenți, întărind legăturile de vecinătate. Mai mulți autori subliniază această specificitate: „entitate politico-administrativă locală cea mai apropiată de cetățean”; „autoritate locală, cu un răspuns imediat la interesele populațiilor sale, caracterizată prin lejeritatea structurii sale (parohiale)”⁴³.

În Portugalia democratică, reglementarea criteriilor pentru crearea și stingerea autorităților locale (municipalii și parohii) (Legea 11/82, din 2 iunie) și crearea de parohii (Legea 8/93, din 5 martie) au multiplicat inițiativele de jos în sus. Când s-au concentrat asupra municipalităților, acestea au fost opuse la nivel central, deoarece revendicările amenințau avantajele dimensiunii hărții existente sau afectau interesele locale de partid politic (schimbarea reprezentării partidelor din cauza reconfigurărilor teritoriale). Numărul parohiilor a continuat să crească, în special în mediul urban, iar inițiativele au fost bine primite datorită apropierii lor de populație și a costurilor reduse de funcționare.

De la instaurarea democrației până la începutul celui de-al doilea deceniu al secolului XXI, reorganizarea politico-administrativă a fost influențată/impusă de patru modificări structurale: instituția democrației (Constituția 1976); integrarea europeană (1986); readaptarea la realitățile socio-demografice, economice și teritoriale contemporane; răspuns la noile solicitări de exercitare a puterii de stat (respectarea principiilor subsidiarității, echității și justiției spațiale). În acest proces, cele mai intense discuții (de sprijin și/sau respingere) la scară națională (structuri politico-partide și societate civilă) au fost asociate cu regionalizarea; crearea municipiilor s-a produs în zone teritoriale restrânse;

⁴¹ https://www.parlamento.pt/Documents/2019/julho/descentralizacao/Freitas-do-Amaral_Jorge-Silva.pdf

⁴²

https://www.researchgate.net/publication/372364281_Regionalizacao_e_Descentralizacao_em_Portugal_Reforma_do_Estado_Aprofundamento_da_Democracia_e_Desenvolvimento

⁴³ <https://journals.openedition.org/cidades/8014>

În crearea parohiilor, acestea au reprezentat o expresie teritorială și mai circumscrisă, datorită atribuțiilor lor limitate (puțin valorizate în afara scarii infra-municipale), capacității investiționale slabe și costurilor reduse ale structurii lor (parte din aleșii neremunerați și personal redus), mobilizând doar pe cei afectați pe plan local. Impunerea unei reduceri drastice a numărului de parohii de pe teritoriul național în reforma din 2013 a schimbat situația: protestul a fost larg răspândit în țară.

Procesul de creare a celor 96 de parohii după 1980 a fost anulat în cele opt luni dintre publicarea Legii 22/2012, din 30 mai, și Legii 11-A/2013, din 28 ianuarie.

Incidența reformei centrate pe parohie subliniază fragilitatea acesteia, care tinde să devină mai acută atunci când o parte din atribuțiile ei pot fi exercitate de municipalitate, penalizând în principal prezența puterii publice în cele mai vulnerabile teritorii rurale. De altfel, **redefinirea teritorială a parohiilor are o dublă semnificație: reducerea unităților pentru a reduce costurile și a asigura o mai mare eficiență în prestarea serviciilor; schimbarea granițelor, proiectarea de teritorii coerente pentru un management mai eficient al politicilor și structurarea unor comunități mai coezive.** În momente diferite și în contexte diferite (reforma municipală în Portugalia în secolul al XIX-lea și în mai multe țări europene în secolul al XX-lea; reforma parohială în Portugalia la începutul secolului al XXI-lea) politicile de fuziune au fost susținute de aceleași motive: raționalitatea guvernamentală; economii de scară; stabilitatea financiară a țării. Procesul a compromis o oportunitate de reajustare a matricei teritoriale a parohiilor la ocupațiile, dinamica actuală și nevoile comunităților implicate, așa cum demonstrează practicile de succes de jos în sus.

"Parohiile" civile reprezintă așadar nivelul de bază al guvernării locale în sistemul politico-administrativ portughez, iar existența unor municipalități puternice justifică consolidarea îndeplinirii sarcinilor inerente proximității. Dar aceasta presupunea implicarea comunităților într-un proces participativ capabil să articuleze sentimentul tradițional de apartenență (uneori exacerbat) cu realitățile socioeconomice contemporane. Acestea sunt foarte diferite între zonele rurale (nepopulate, dispersate, la periferia urban-metropolitană) și zonele urbane (cu centre istorice, contexte suburbane și periurbane) și în cadrul fiecăreia dintre ele

În ceea ce privește competențele parohiilor se remarcă: neconcordanța dintre cadrul legal și aplicarea acestuia; delegarea de competențe de către municipalități fără modificări în raport cu cadrul anterior; recunoașterea de către președinții consiliilor de administrație că este posibil să se facă mai bine cu mai multe resurse financiare și tehnice. Deoarece acestea tind să rămână, două puncte de vedere ies în evidență: o mai bună gestionare prin economii de scară; serviciu mai rău în fața extinderii teritoriului sau a noilor funcții. Abordarea de sus în jos a sporit atitudinile de colaborare și împărtășire între parohii (sau chiar cu municipalitatea), mobilizând eforturile aleșilor pentru a atenua tensiunile și a uni comunitățile. În ciuda problemelor care persistă, mulți văd deja inversarea drept penalizare (costuri financiare, „distrugerea” a ceea ce s-a realizat). Procesul va fi în cele din urmă interiorizat, dar reprezintă totuși un regres: decalajul dintre retorica conceptelor și slăbiciunea operaționalizării lor duce la discreditarea Statului și a democrației locale. Statul, reprezentând populațiile și interesele acestora, a ratat o ocazie de a, pe baza cunoașterii teritoriului, să reproiecteze teritorii coerente, cu potențial de îmbunătățire a eficienței în furnizarea serviciilor publice și, astfel, a coeziunii teritoriale și a includerii comunităților, fără a le face discriminări în funcție de locul de reședință. Astfel, reforma, limitată la parohie, nu

a condus la teritorii mai potrivite exercitării puterii locale, deoarece a devalorizat dinamica locală de funcționare și sentimentul de apartenență, nevoile și dorințele populațiilor⁴⁴.

⁴⁴ <https://journals.openedition.org/cidades/8014>

SPANIA

[Constituția Spaniei](#)

[Legea Bazelor Regimului Local - Legea nr. 7/1985 \(LBRL\), prin Legea 27/2013, din 27 decembrie, de raționalizare și sustenabilitate a Administrației Locale](#)

[Legea 27/2013, din 27 decembrie, de raționalizare și sustenabilitate a Administrației Locale](#)

[Legea 15/2014, din 16 septembrie, privind raționalizarea Sectorului Public și alte măsuri de reformă administrativă.](#)

[Decretul regal 1690/1986,](#)

[Decretul regal 3426/2000](#)

Ca urmare a absenței unei proceduri unificate, crearea diferitelor Comunități Autonome a avut loc printr-o procedură complexă din 1979 până în 1983. Țara Bascilor, Catalonia, Galiția și Andaluzia au fost primele care au adoptat propriile Statute de Autonomie (Statutele de autonomie) folosind procedura specială rapidă de la Art. 151 din Constituția Spaniei. Regiunile rămase și-au adoptat propriile Statute în conformitate cu procedura generală a Art. 143, astfel încât astăzi toate Comunitățile Autonome se bucură de o autonomie importantă și au puteri legislative. În plus, Ceuta și Melilla, cele două orașe autonome spaniole situate în Africa de Nord, și-au adoptat propriile Statute în 1995. Din 2004, multe Comunități Autonome și-au reformat Statutele către o autonomie mai mare⁴⁵.

Dreptul la autoguvernare este consacrat în Constituție (articolul 2). În plus, autonomia municipiilor, provinciilor și comunităților autonome este încorporată în articolul 137. În conformitate cu Constituția, comunitățile autonome își adoptă propriile statut și dețin puteri legislative. Comunitățile autonome, provinciile și municipiile își guvernează în mod autonom. Provinciile au în principal în funcții de coordonare. Trebuie menționat că, competențele provinciale sunt asumate de Comunitatea Autonomă în cele care cuprind o singură provincie (și anume Murcia, La Rioja, Madrid, Asturias și Cantabria). În plus, Țara Bascilor și Navarra au competențe financiare speciale, deoarece sunt singurele comunități autonome cu competențe de a menține, stabili și reglementa regimul fiscal.

Constituția stabilește împărțirea puterilor: unele competențe sunt atribuite în mod expres statului, în timp ce Comunitățile Autonome își pot asuma competențele reziduale în Statutul lor de autonomie. La început - și până la mijlocul anilor 1990 - au existat diferențe importante între Comunitățile Autonome, în funcție de istoria lor și de procedura lor de creare. Cu toate acestea, în prezent, toate Comunitățile Autonome se bucură de același grad de autonomie politică, iar diferențele dintre exercitarea competențelor lor sunt destul de reduse (în principal unele competențe culturale și lingvistice specifice, legislație civilă și unele prevederi specifice privind poliția și securitatea publică, imigrație etc.) Singura excepție este sistemul financiar specific al Țării Bascilor și Navarrei, care sunt abordate mai jos (a se vedea „competențe fiscale”).

În prezent, există 17 comunități autonome (comunități autonome), 50 provincii, 8131 municipii (Municipios) și două orașe autonome. Insulele Canare au statutul de regiuni

⁴⁵ <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Spain-intro.aspx>

ultraperiferice conform dreptului primar al Uniunii Europene (UE). Conflictele de competențe între autoritățile centrale și regionale sunt reglementate de Curtea Constituțională. Pe lângă Constituție, Statutele Comunităților Autonome și mai multe legi descriu împărțirea verticală a puterilor.

Conform atribuțiilor garantate constituțional statului, Statutele de autonomie definesc instituțiile și competențele fiecărei comunități autonome. Acestea trebuie aprobate printr-o procedură care să rezulte într-un acord între adunarea regională și parlamentul național. În consecință, **competențele Comunităților pot crește sau descrește fără modificarea Constituției, cu condiția ca acestea să fie adoptate în limitele cadrului constituțional.** Cu toate acestea, procedura de reformare a Statutului de Autonomie este aproape la fel de rigidă ca reforma Constituției și trebuie să urmărească un acord între parlamentele naționale și regionale.

Comunitățile autonome pot participa la luarea deciziilor Uniunii Europene (UE) prin intermediul delegației spaniole. O astfel de participare se dezvoltă intern prin intermediul diferitelor conferințe sectoriale și, din 1997 direct în sistemul de comisii care supraveghează actele delegate implementate de Comisia Europeană (ex-comitologie). În plus, din 9 decembrie 2004, comunitățile autonome și orașele autonome pot participa la unele dintre reuniunile și grupurile de lucru ale Consiliului UE.

Constituția conține un mandat general al autonomiei locale, dar repartizarea competențelor locale este reglementată de lege. **Legea 7 din 1985 care reglementează baza sistemului de administrație locală (Ley reguladora de las bases del régime local) definește cadrul instituțional de bază al autorităților locale** (municipalii și provincii) și oferă o indicație a competențelor acestora. Cu toate acestea, distribuția locală a competențelor depinde în mare măsură de fiecare lege sectorială (legea statului sau legea autonomă) și poate diferi semnificativ de la o comunitate autonomă la alta. Pe lângă competențele atribuite în mod expres de lege (în principal competențe administrative), autoritățile locale pot adopta propriile reguli cu condiția să respecte legile de stat și autonome. De asemenea, au o putere administrativă generală în chestiuni care nu sunt atribuite altor instituții prin lege. Competențele locale sunt alocate în principal municipalităților; autoritățile locale de la nivelul al doilea, provinciile, au în esență competențe delegate și o putere generală de a coopera cu municipalitățile.

Teritoriul este un element esențial al municipiilor și acestea pot modifica limitele prin agregarea sau segregarea acestuia, pentru care este necesară prelucrarea unui dosar complex al cărui scop este, printre altele, să confirme că noua entitate va continua să fie viabilă din punct de vedere economic și financiar și va putea presta serviciile prevăzute de lege⁴⁶.

Limitele municipale pot fi modificate prin încorporarea unuia sau mai multor municipii la un altul sau comasări/incorporări de municipii limitrofe, prin fuziunea a două sau mai multe municipii limitrofe, prin segregarea unei părți din teritoriul unuia sau mai multor

46

https://guiasjuridicas.laley.es/Content/Documento.aspx?params=H4slAAAAAAAAEAMtMSbF1jTAAAUUNDU2NjtbLUouLM_DxblwMDCwNzAwuQQGZapUt-ckhlQaptWmJOcSoA7-0PCTUAAAA=WKE

municipii pentru a constitui un altul independent sau, în final, prin segregarea unei părți a teritoriului unui municipiu pentru a-l adăuga la altul limitrof.

Fiecare municipalitate trebuie să dispună în mod indispensabil de mijloacele necesare care îi sunt încredințate legal (organizație, mijloace economice și personale și altele), conformare care necesită niveluri din ce în ce mai ridicate de eficiență și performanță socială și, în consecință, de mai multe mijloace, care motivează, că modificarea teritoriului este o chestiune supusă unor cerințe impuse de lege pentru a se conforma cerințelor menționate.

Prevederea legată de modificare a limitelor teritoriului a suferit o schimbare importantă, în articolul 13 din [Legea Bazelor Regimului Local - Legea nr. 7/1985](#) (LBRL), prin [Legea 27/2013, din 27 decembrie, de raționalizare și sustenabilitate a Administrației Locale](#), pentru a încuraja fuziunea municipalităților pentru a obține o mai mare sustenabilitate prin stabilirea unor cerințe mai mari de populație și teritoriu și sprijinirea fuziunilor voluntare (măsură care până în prezent pare să nu fi dat rezultate).

Reglementarea referitoare la modificarea limitelor municipale se regăsește [Legea Bazelor Regimului Local - Legea nr. 7/1985](#) (art. 13 LBRL), la art. 2, la art.16 din [Decretul regal 1690/1986](#), din 11 iulie, prin care se aprobă Regulamentul de delimitare a populației și teritoriale a entităților locale, și în [Decretul regal 3426/2000](#), din 15 decembrie, care reglementează procedura de delimitare a termenilor municipale aparținând diferitelor Comunități autonome.

Înființarea sau suprimarea municipiilor, precum și modificarea limitelor unei municipalități, sunt reglementate și de legislația comunităților autonome privind administrația locală, fără ca modificarea limitelor unei municipii să poată presupune, în orice caz, modificarea limitelor provinciale. În acest sens, trebuie menționat că articolul 148.1.2^o din Constituție stabilește că Comunitățile Autonome își pot asuma competențe asupra modificărilor limitelor unui municipiu cuprinse pe teritoriul lor.

Regulile menționate mai sus stabilesc limite stricte pentru agregarea sau segregarea teritoriului unui municipiu. În primul rând, modificarea limitelor unui municipiu nu poate presupune în niciun caz modificarea limitelor unei provincii.

În al doilea rând, crearea de noi municipii poate fi realizată doar pe baza dimensiunii populației diferențiate teritorial de cel puțin 5.000 de locuitori și cu condiția ca municipiile rezultate să fie sustenabile financiar, să dispună de resurse suficiente pentru a se conforma competențelor municipale și să nu presupună o scădere a calității serviciilor oferite.

Noi municipii se pot constitui prin segregarea unei părți a teritoriului de altul sau de altele, atunci când există motive permanente de interes public, legate de colonizarea internă, exploatarea minieră, instalarea de noi industrii, crearea de irigații, lucrări publice și altele.

Prelucrarea unui dosar de schimbarea limitelor teritoriale ale unui municipiu necesită întocmirea a numeroase documente, precum un proces-verbal care să justifice că modificările nu reduc solvabilitatea municipiilor pe care le afectează, sau un proiect de împărțire a bunurilor, utilităților publice, creditelor și oricăror altor drepturi și obligații între primăria sau primăriile inițiale și cea nouă, și baze care se stabilesc pentru a rezolva, ulterior, orice întrebări care nu au fost elucidate.

De asemenea, necesită audierea reprezentanților municipiilor în cauză și avizul Consiliului de Stat sau al organului consultativ superior al Consiliilor Guvernului

Comunităților Autonome, dacă este cazul, precum și un raport al Administrației care exercită supravegherea financiară. Concomitent cu solicitarea acestui aviz, va fi sesizată Administrația Generală a Statului.

În acest sens, trebuie subliniat că la această problemă se face referire și în *Carta Autonomiei Locale* atunci când se precizează că **„Pentru orice modificare a limitelor teritoriale locale, comunitățile locale afectate trebuie consultate în prealabil, dacă este cazul, prin intermediul unui referendum oriunde permite legea”**.

În toate dosarele de modificare a limitelor municipale, decizia definitivă se va lua prin hotărâre aprobată de Consiliul de conducere al comunității autonome corespunzătoare. Modificarea limitelor municipale necesită votul favorabil al majorității absolute în fiecare Consiliu Local (jumătate plus unu din numărul legal al membrilor).

În hotărârile definitive ale acestor dosare trebuie să se menționeze denumirea noii municipalități, nucleul urban, precum și noile limite municipale afectate, dacă este cazul.

Municipiile, indiferent de populația lor dar învecinate în cadrul aceleiași provincii, pot conveni fuziunea lor prin intermediul unui acord de fuziune, fără a aduce atingere procedurii prevăzute de reglementările regionale. Acordul de fuziune trebuie aprobat cu majoritatea simplă a fiecărei ședințe plenare a Municipiilor comasate.

Fuziunea presupune integrarea teritoriilor, populațiilor și organizațiilor municipiilor, inclusiv a mijloacelor de personal, materiale și economice ale municipiului comasat. De asemenea, noul municipiu se subrogă în toate drepturile și obligațiile municipiilor anterioare.

În ceea ce privește organul de conducere al noului municipiu rezultat, acesta va fi constituit temporar din suma consilierilor municipiilor comasate.

Consiliile Provinciale sau entitățile echivalente, în colaborare cu Comunitatea Autonomă, vor coordona și supraveghea integrarea serviciilor rezultate din procesul de fuziune. Acordul de fuziune trebuie aprobat cu majoritatea simplă a fiecărei ședințe plenare a municipiilor comasate.

Noul municipiu rezultat în urma fuziunii nu poate fi segregat până la trecerea a zece ani de la adoptarea acordului de fuziune.

Institutul Național de Statistică consemna, la 1 ianuarie 2021, că Spania are 8.131 de municipii, dintre care 61,5% au mai puțin de 1.000 de locuitori și aproape 17% au mai puțin de 100 de locuitori. Analistii consideră că acesta este un model tipic spaniol, care a introdus subiectul „minimunicipalismului” sau „inframunicipalismului” (endemic în Spania) și discuțiilor despre fragmentarea excesivă a hărții municipale spaniole.

Spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat în majoritatea țărilor europene începând cu anii '60, unde au fost întreprinse procese de alipire sau fuziune a municipalităților, tendința în Spania a fost segregare. Și, astfel, numărul guvernelor locale (municipaliilor) din Spania a crescut ușor (în jur de 0,2%) în ultimii 40 de ani, de când au avut loc primele alegeri municipale din perioada democratică. Deși în ultimele decenii au fost făcute diverse încercări de a încuraja fuziunile municipale, toate au eșuat. Explicația acestui eșec constă în rolul proeminent al puternicului factor de identitate tipic municipalităților spaniole:

posibilele beneficii care sunt intuite derivate din fuziune nu compensează populația pentru pierderea identității locale adânc înrădăcinate⁴⁷.

Cea mai recentă dintre aceste încercări de a promova fuziunea municipiilor de către legiuitor a avut loc în cadrul reformei generale a regimului local din anul 2013, care modifică intens procedura de modificare a limitelor municipiilor. În expunerea de motive a legii, se precizează că se urmărește promovarea comasării municipiilor „întrucât acestea contribuie la raționalizarea structurilor lor și depășirea atomizării hărții municipale”, ceea ce presupune o reproiectare a hărții locale, pentru a constitui municipii mai mari. Legea prevede acordarea unor stimulente economice de încurajare a fuziunii care se referă la municipii care nu sunt capitale de provincie sau de Comunitate Autonomă și care nu au o populație legală egală sau mai mare de 75.000 de locuitori (art. 13.4 LBRL).

În acest scop, Legea reglementează noi tipuri de acorduri în care cel puțin una dintre părți este o entitate locală și, printre aceste acorduri locale, sunt incluse „acorduri de fuziune” voluntare între municipalități (art. 13.4 LBRL), pe lângă reglementarea fuziunii obligatorii sau imperative, pentru cazurile de nerespectare a obligațiilor municipale în materie bugetară. Acordul de fuziune voluntară are particularitatea că pentru aprobarea acesteia este necesară doar o majoritate simplă în fiecare dintre ședințele plenare municipale (art. 13.6 LBRL), instituind o excepție de la majoritățile prevăzute la art. 47,2 LBRL. Acest regim de avizare stimulează principiul autonomiei locale și este un stimulent pentru fuziunile voluntare ale municipiilor (astfel, STC 41/2016, FJ 6). Dacă s-a convenit în acordul de fuziune, fiecare dintre municipiile comasate poate funcționa ca formă de organizare descentralizată, în conformitate cu prevederile art. 24 bis LBRL. O dată aprobată, noua municipalitate nu se va putea segrega decât după zece ani.

Printre presupusele beneficii derivate din fuziune se numără majorarea finanțării, preferința în alocarea planurilor sau subvențiilor de cooperare locală, sau renunțarea la prestarea noilor servicii minime la cele prevăzute la art. 26 LBRL care îi corespund ca urmare a creșterii populației (renunțare care trebuie înțeleasă ca fiind provizorie). Legat de acestea din urmă, printre elementele care permit unei entități locale să crească sau, cel puțin, să mențină numeric populația (fapt care explică migrațiile interne) se include necesitatea ca, în funcție de mărirea populației, respectiva entitate să poată oferi serviciile necesare și de calitate. Serviciile publice relevante pentru calitatea vieții includ unele servicii supra-locale esențiale (cum ar fi educația și sănătatea sau serviciile sociale) și multe altele la scară locală, cu participarea municipalităților sau unde intervenția lor este decisivă (servicii de mediu, mobilitate), securitatea cetățeanului, asistență socială, locuințe). Consolidarea sau îmbunătățirea furnizării acestor servicii afectează calitatea vieții populațiilor rurale și ar putea avea un impact demografic în măsura în care facilitează permanența populației sau, cel puțin, reducerea migrației populației din mediul rural.

Multe dintre municipalitățile spaniole, în special cele mai mici, sunt deja imposibil de gestionat din punct de vedere demografic. Totuși, în ele locuiesc în continuare persoane care trebuie să primească în continuare servicii. Deși este adevărat că furnizarea eficientă a serviciilor publice locale, atunci când aceste deficiențe există, se poate realiza fără a fi

⁴⁷ <https://www.idluam.org/blog/fusion-de-municipios-y-lucha-contr-la-despoblacion-a-proposito-del-caso-de-don-benito-y-villanueva-de-la-serena/>

necesară fuziunea și, odată cu aceasta, pierderea identității locale, prin implementarea unor mecanisme de cooperare intercomunală, precum asociații sau consorții.

Tendința de depopulare pe zone mari ale teritoriului spaniol nu este o problemă de dată recentă. Datele statistice arată că o bună parte din municipalitățile din Spania au pierdut populație constant și vreme de zeci de ani. Dar depopularea nu afectează doar cele mai mici municipii rurale, ci și municipiile semiurbane și orașele medii, în beneficiul marilor orașe care constituie nuclee atractive și de concentrare a populației.

ȚĂRILE DE JOS

Țările de Jos au mai multe niveluri de subdiviziuni administrative. Primul nivel de subdiviziune este format din 12 provincii⁴⁸. Al doilea nivel de subdiviziune este format din 342 de municipalități.

Țara este, de asemenea, subdivizată în 21 de districte "de apă", conduse de un Consiliu al Apei (*waterschap / hoogheemraadschap*), fiecare având autoritate în problemele legate de gospodărirea apei. Alegerile directe ale consiliilor menționate au loc la fiecare patru ani.

- grupul de provincii reprezintă o subdiviziune europeană a Țărilor de Jos. Acesta răspunde nevoilor Eurostat, Institutul european de statistică, care a definit o clasificare a unităților teritoriale. Aceste grupuri corespund primului nivel statistic european NUTS 1.
- o regiune COROP este o diviziune a statului creată în scopuri statistice, fiind utilizată de *Statistics Netherlands*. Aceste diviziuni sunt, de asemenea, integrate în denumirea UE ca NUTS 3.
- **de la 1 ianuarie 2023, funcționează 342 de municipalități, care reprezintă diviziunea administrativă de nivel II din Țările de Jos și sunt subdiviziuni ale provinciilor respective.** Atribuțiile lor sunt delegate de guvernul central și sunt coordonate de un consiliu municipal, care este ales la fiecare patru ani. Comasările municipale au redus numărul total de municipalități cu două treimi de când primele granițe oficiale au fost create la mijlocul secolului al XIX-lea. Municipalitățile însele sunt subdivizate informal în districte și cartiere în scopuri administrative și statistice.

Aceste municipalități au dimensiuni diferite, Westervoort este cea mai mică, cu o suprafață de 7,03 km, iar Súdwest-Fryslân este cea mai mare, cu o suprafață de 523,01 km. Amsterdamul are cea mai mare populație, cu peste 900.000 de locuitori (martie 2022), în timp ce Haga este cea mai dens populată, cu o densitate de 6.620/km².

Municipalitățile sunt cele mai apropiate de viața și activitatea cetățenilor și sunt conduse de un guvern ales prin vot popular⁴⁹. Au sarcini cu caracter local, de exemplu în domeniile locuințelor, traficului, ordinii publice, culturii și educației. În plus, municipalitățile îndeplinesc și sarcini guvernamentale, în ceea ce privește amenajarea teritoriului, munca și veniturile, îngrijirea tinerilor și îngrijirea bolnavilor pe termen lung, precum și a persoanelor în vârstă.

⁴⁸ https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vieqcpdzf0gw/bestuurlijke_indeling

⁴⁹ <https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vic0lcq0aryx/gemeente>

Municipalitățile primesc finanțare de la guvern, dar se autofinanțează prin adoptarea de reglementări specifice.

Municipiul este condus de un Consiliul municipal ales de cetățeni. Acest consiliu stabilește persoana care va ocupa funcția de primar prin nominalizarea unui ales local. Primarul este numit prin decret regal pentru o perioadă de șase ani și îndeplinește și sarcini speciale, de exemplu în ceea ce privește ordinea publică și în reprezentarea municipalității.

Consiliul este format din⁵⁰:

- 9 membri într-o localitate cu mai puțin de 3 001 de locuitori;
- 11 membri într-o localitate cu o locuință cuprinsă între 3 001 și 6 000 de locuitori;
- 13 membri într-o localitate cu 6 001-10 000 de locuitori;
- 15 membri într-o localitate cu 10 001-15 000 de locuitori;
- 17 membri într-o localitate cu 15 001-20 000 de locuitori;
- 19 membri într-o localitate cu 20 001-25 000 de locuitori;
- 21 de membri într-o localitate cu 25 001-30 000 de locuitori;
- 23 de membri într-o localitate cu 30 001-35 000 de locuitori;
- 25 de membri într-o localitate cu o populație cuprinsă între 35 001 și 40 000 de locuitori;
- 27 de membri într-o localitate cu 40 001-45 000 de locuitori;
- 29 de membri într-o localitate de 45 001 - 50 000 de locuitori;
- 31 de membri într-o localitate cu o populație cuprinsă între 50 001 și 60 000 de locuitori;
- 33 de membri într-o localitate de 60 001 - 70 000 de locuitori;
- 35 de membri într-o localitate cu 70 001-80 000 de locuitori;
- 37 de membri într-o localitate de 80 001-100 000 de locuitori;
- 39 de membri într-o localitate de 100 001-200 000 de locuitori;
- 45 de membri într-o municipalitate cu peste 200 000 de locuitori.

Consiliul adoptă un regulament de stabilire a normelor privind modul în care rezidenții și părțile interesate sunt implicate în pregătirea, punerea în aplicare și evaluarea politicii municipale.

Consiliul poate acorda primarului, tot prin regulament, competența de a stabili zonele care urmează să fie desemnate ca zone de risc de securitate. De asemenea, Consiliul poate acorda primarului competența de a lua măsurile necesare în interesul menținerii ordinii publice, respectiv să decidă locurile unde pot fi instalate camere pentru o anumită perioadă de timp în scopul monitorizării zonelor publice.

Mărimea municipiilor variază foarte mult, atât ca suprafață, cât și ca populație. Reorganizările municipale au loc aproape în fiecare an, schimbările majore înregistrate la suprafața acestora fiind reglementate prin lege.

Rolul de supraveghere a activității desfășurate de municipalități revine provinciei. Este posibil ca municipalitățile să încheie acorduri comune, de exemplu pentru procesarea deșeurilor sau pentru serviciile de sănătate.

Municipalitățile sunt finanțate de guvern din Fondul municipal pentru finanțarea sarcinilor specifice. Distribuția acestor fonduri este reglementată de Legea privind relațiile financiare. În plus, municipalitățile au opțiunea de a percepe ele însele taxe și de a percepe costuri pentru toate tipurile de servicii și autorizații.

Legea privind regulile generale de reorganizare reglementează modul în care municipalitățile pot fi formate și dizolvate și cum pot fi modificate limitele teritoriale ale unui municipiu. În funcție de numărul de locuitori implicați într-o reorganizare municipală sau de corectare a frontierei, se aplică diferite proceduri, extinse sau

⁵⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2025-01-01>

simple. Există și prevederi privind alegerile unui nou consiliu municipal după formarea unei noi municipalități⁵¹.

Articolele 123 - 136 din Constituția olandeză reglementează existența provinciilor⁵². Acestea sunt considerate persoane juridice teritoriale, publice, care acționează prin organe proprii⁵³. Organul de conducere reprezentativ la nivel provincial este Consiliul Provincial, în timp ce organul executiv este Consiliul Comisarului Regelui și Consilierii Provinciali.

Responsabilitățile exercitate de provincii includ:

- amenajarea teritoriului, dezvoltarea urbană - Adunările provinciale întocmesc planuri de orientare pentru amenajarea teritoriului, iar Consiliul executiv provincial este responsabil pentru aprobarea planurilor de utilizare a terenurilor;
- locuințe - provinciile sunt responsabile pentru alocarea cotelor în ceea ce privește locuințele sociale și decid asupra granturilor acordate municipalităților;
- cultură și recreere - promovarea turismului și a culturii;
- transport - provinciile sunt responsabile pentru dezvoltarea și întreținerea drumurilor din regiune, a pistelor de biciclete și podurilor;
- mediu - se elaborează și implementează planuri de protecție a mediului, monitorizarea respectării legilor de mediu privind calitatea aerului, solului și apei. Autoritățile provinciale au în sarcină reducerea poluării, efectuarea de lucrări pentru remedierea solului, crearea și întreținerea zonelor naturale și supravegherea activității autorității regionale pentru apă;
- ocuparea forței de muncă - provinciile înființează bănci de investiții și sunt responsabile de cooperarea dintre autoritățile publice și întreprinderi;
- supravegherea activității municipalităților, acestea trebuind să își prezinte bugetul și conturile anuale executivilor provinciali.

Guvernul național este responsabil de supravegherea autorității provinciale. O hotărâre a autorității provinciale poate fi anulată sau suspendată de Guvern atunci când deciziile nu sunt conforme legislației sau sunt contrare intereselor publice.

⁵¹ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vi32nmdf8gfh>

⁵² <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Netherlands-intro.aspx>

⁵³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005645/2025-01-01>

BIBLIOGRAFIE / WEBOGRAFIE

https://learn.opengeoedu.de/en/opendata/vorlesung/open-government-data/verwaltungsdaten-in-dach-und-eu/adm_de

https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/gesetztestexte/VwVfg_en.pdf?__blob=publicationFile&v=1

https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_the_Netherlands#:~:text=The%20first%20level%20of%20subdivision,in%20matters%20concerning%20water%20management

<https://mpira.ub.uni-muenchen.de/66420/>

https://mpira.ub.uni-muenchen.de/66420/1/MPRA_paper_66420.pdf

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/385525/nomos-4555-2018>

https://www-publicrevenue-gr.translate.goog/elib/view?d=/gr/act/2010/3852&x_tr_sch=http&x_tr_sl=el&x_tr_tl=ro&x_tr_hl=ro&x_tr_pto=wapp

<https://csu.gov.cz/territorial-units?pocet=10&start=0&podskupiny=341&razeni=-datumVydani>

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51>

<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/reforma-eng.pdf>

https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vieqcpdzf0gw/bestuurlijke_indeling

<https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vic0lcq0aryx/gemeente>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2025-01-01>

<https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vi32nmdf8gfh>

https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/10399/4/A_Jackiewicz_Territorial_organization_of_european_states_Federalism_regionalism_unitarism.pdf

https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/gesetztestexte/VwVfg_en.pdf?__blob=publicationFile&v=1

<https://www.haushaltssteuerung.de/lexikon.html>

https://learn.opengeoedu.de/en/opendata/vorlesung/open-government-data/verwaltungsdaten-in-dach-und-eu/adm_de

<https://www.arl-international.com/knowledge/country-profiles/germany/rev/3420>

<https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2024/06/STRUCTURE-OPERATION-LRD-ENGLISH-VERSION-2024.pdf>

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/deaa3cee-960d-11e8-8bc1-01aa75ed71a1/language-en>

https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetUK.pdf
<https://www.vocabulairepolitique.be/reforme-de-letat/>

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000025915750> Décret n° 2012-770 du 24 mai 2012 relatif aux attributions du ministre de l'égalité des territoires et du logement

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031638556&categorieLien=id>

<http://www.gouvernement.fr/assises-des-ruralites-l-acte-fondateur-d-une-politique-renouvelee-pour-les-territoires>

<http://www.strategie.gouv.fr/publications/20172027-dynamiques-inegalites-territoriales>

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19951&langId=et>

<https://www.actu-juridique.fr/administratif/que-retenir-de-la-loi-3ds-du-21-fevrier-2022/>

<https://www.cnfpt.fr/sites/default/files/publication/document/guide-loi3ds.pdf>

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19956&langId=en>

https://www.camera.it/temiap/documentazione/temi/pdf/1105809.pdf?_1555520990223

https://www.parlamento.pt/Documents/2019/julho/descentralizacao/Freitas-do-Amaral_Jorge-Silva.pdf

https://www.researchgate.net/publication/372364281_Regionalizacao_e_Descentralizacao_em_Portugal_Reforma_do_Estado_Aprofundamento_da_Democracia_e_Developmento

<https://journals.openedition.org/cidades/8014>

<https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Spain-intro.aspx>

https://guiasjuridicas.laley.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAEAMtMSbF1jTAAAUNDU2NjtbLUouLM_DxblwMDCwNzAwuQQGZapUt-ckhIQaptWmJOcSoA7-0PCTUAAAA=WKE

<https://www.idluam.org/blog/fusion-de-municipios-y-lucha-contra-la-despoblacion-a-proposito-del-caso-de-don-benito-y-villanueva-de-la-serena/>